

PASSEOVER 2021

Connecting to Jews around the world

Slides for a Zoom seder

Slides about customs and communities

by Sarah Bunin Benor, sbenor@huc.edu

Revised and edited, with added commentary

by Rabbi David Seidenberg, rebduvid86@gmail.com, neohasid.org

Haggadah text and commentary by Rabbi David Seidenberg,
from [Haggadah of the Inner Seder](#)

Dedicated to Jewlia Eisenberg, a"h

1

Happy Passover in Jewish Languages

Preface

- This PowerPoint presentation is intended for use during a Zoom seder or to be projected at a home seder. For Zoom, you might want to begin screensharing around [slide 5](#) and turn it off periodically for discussion. The formal *Haggadah* begins on [slide 13](#). It ends on [slide 82](#), followed by songs. The core of Magid (the *Haggadah* story) is [slides 31-36](#) – and it's enough if you're looking to abridge.
- This presentation includes most of the traditional *Haggadah* in Hebrew and English, as well as videos, texts, and traditions from around the world, including multiple Jewish languages. You can tailor the slides to your own seder. After all the songs you will find the [full Hebrew of the omitted or abridged sections](#) as it appears in the Ashkenazi *Haggadah*, which you can insert in their appropriate locations, using [sefaria.org](#) as a guide.

One whole year

We began an unwelcome journey through the pandemic last year at Purim, and many of us did a seder over Zoom one month later to be with friends and family. This year, people who have finished their vaccinations might be gathering in person. But we might still want to use zoom, because travel is still limited and even without the pandemic, family and friends may be far-flung and sorely missed.

May we all find healing and find the strength to make a better world out of this one. And may this presentation of the Haggadah help you find wonderful ways to celebrate!

This *Haggadah* is open source, meaning you can change anything, but please give credit to its sources on neohasid.org and the [Jewish Language Project](http://JewishLanguageProject.org).

Burning/Removing Chametz

After searching for chametz and then again when again when you burn it, say, "All the chametz that is in my possession or domain, which I (did see or) did not see and which I (did remove or) did not remove, let it be nullified, let it become like the dirt of the earth/afra d'ar'a."

*Kol chamira v'chami'a d'ika bir'shuti (d'chaziteih u)d'la chaziteih,
(d'vei'arteih u)d'la vi'arteih lev'tul v'lehevei k`afra d'ar'a.*

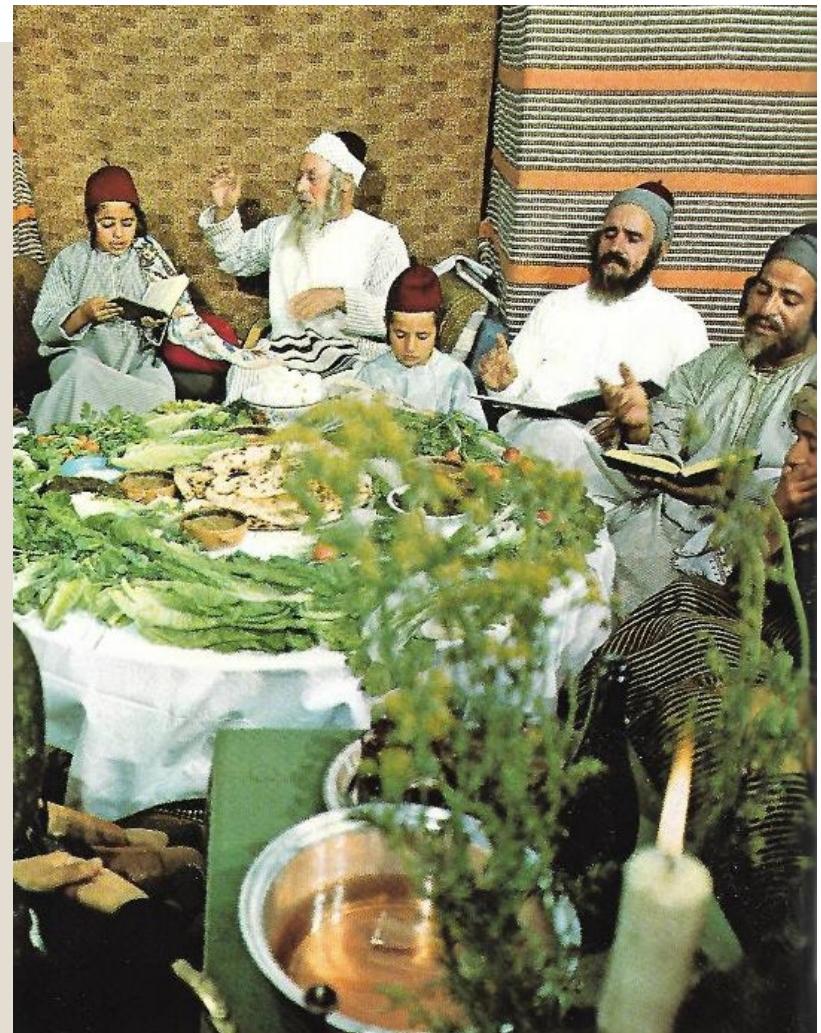
May we remember on this day that just as we do not own this chametz, we do not own this Earth. May we recall that Adam, the human, is made of afar min ha'adamah, soil, dirt, and that we belong to the soil. May we cherish the soil that comes from centuries of rocks breaking and life growing and decomposing. We too are "hewn from the rock and dug from the mine" of Abraham and Sarah. And so, may it be Your will, Adonai Eloheinu, that we give truth to Your promise to Abraham, that his progeny would become "like the dirt of the earth, ka`afar ha'aretz" – k`afra d'ar'a – and that, like the soil, we may live to nourish all Life.

Many have the custom to light the fire using lulavs from Sukkot as kindling.

Welcome

- Zoom Introductions: Invite each guest individually to share:
  - Name
  - Location
  - Coronavirus/vaccine check-in
  - A thought about how the Exodus story relates to our situation
- Why an international seder?
  - When we are stuck in the “narrow place” of our homes, we can still connect symbolically with Jewish communities around the world

Welcome

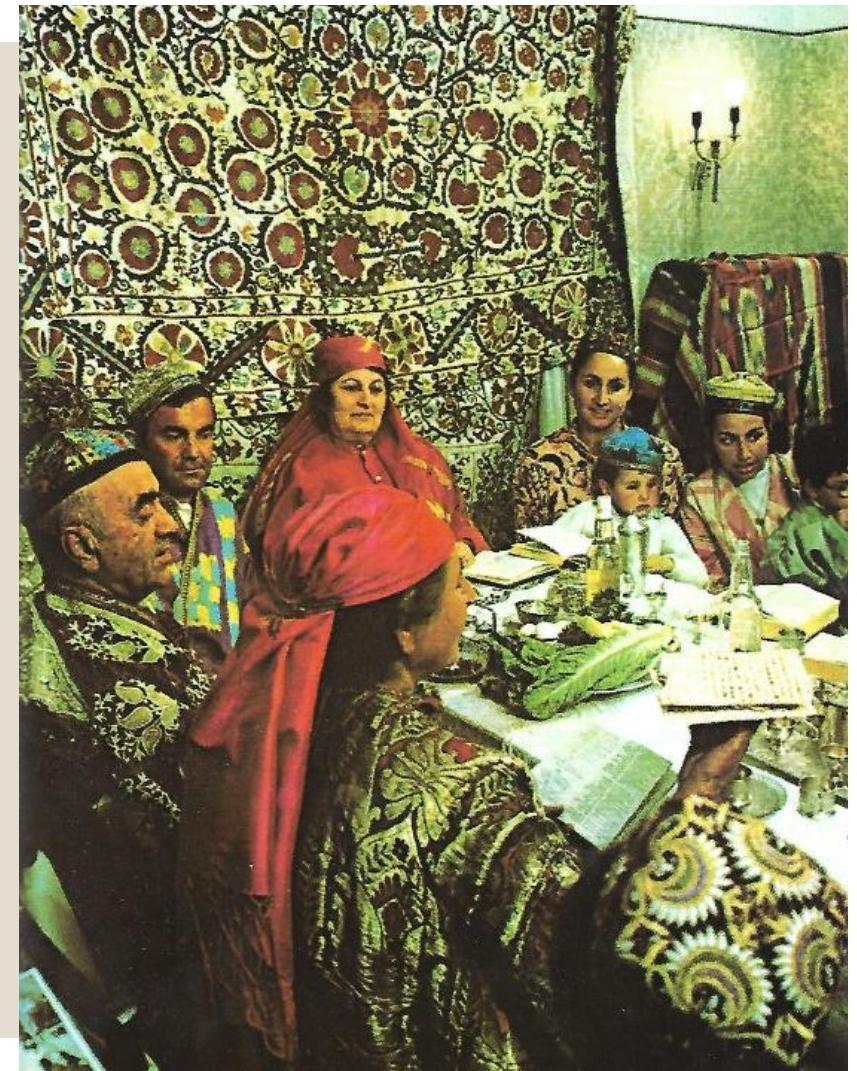
How is this an international seder?

Songs Images Phrases
Traditions Foods

This seder also illuminates the deep structure of the haggadah.

Words in blue are added to the English translation to help the Hebrew make sense.

Words in red are commentary or directions.

Some short cuts

- [Kiddush – slide 13](#)
- [Karpas – slide 15](#)
- [Ha lachma anya – slide 19](#)
- [The four questions – slide 20](#)
- [The four children – slide 22](#)
- [The core of the Maggid story – slide 31](#)
- [The plagues – slide 36](#)
- [Dayenu – slide 37](#)
- [The climax of the haggadah – slide 43](#)
- [Second cup – slide 47](#)
- [Eating matzah, maror and korekh \(the “Hillel sandwich”\) – slide 50](#)
- [Afikoman – slide 65](#)
- [Birkat hamazon, main blessing – slide 68](#)
- [Third cup – slide 74](#)
- [Pour out Your wrath/Elijah’s cup – slide 75](#)
- [Fourth cup – slide 80](#)
- [Songs – slide 83](#)
- [Chad gadya – slide 95](#)

Even if you just do the core of the Maggid story, slides 31-36, you've accomplished the seder!

Seder plate

Salt water

Many people place a cup of water on the table to remember Miriam's well that followed the Israelites through the desert.

Matzah, wine, Elijah's cup

Seder plate

Z'ro'a:
the shank bone representing the Paschal lamb can be replaced by a "paschal yam" or roasted beet

There are many different customs about how to arrange the seder plate. The next four slides show examples.

Candle lighting

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם אשר קדשנו
יום טוב במצוותיו וצונו להדליק נר של

*Barukh atah Adonai Eloheinu melekh ha'olam
asher kidishanu b'mitzvotav v'tzivanu l'hadlik
ner shel yom-tov.*

*Blessed be You YHVH Adonai our God Ruler of
all space and time, who made us holy through
commandments and commanded us to kindle
the light of the holy day.*

*Some Sefardim light candles after kiddush.
Candles are traditionally lit from an already
burning candle.*

Shechechyanu - שְׁחִיכְיָנוּ

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם שְׁחִיכְיָנוּ וקיימנו והגיענו לזמן זה

Barukh atah Adonai Eloheinu melekh ha'olam
shehecheyanu vekiyemanu vehigi'anu lazman hazeh.

Blessed be You, YHVH Adonai our God, Ruler of all space and time, who has granted us life, sustained us and enabled us to reach this season.

May it become a season of healing for all the world.

Table of contents – order of the seder

1. Kadesh	קדש	1. Recite the Kiddush (Sanctification - blessing over wine)
2. Urchatz	ורחץ	2. Wash hands without a blessing
3. Karpas	כרפס	3. Parsley dipped in salt water
4. Yachatz	יחצ	4. Break the middle matzah, and hide part to be Afikomen
5. Magid	מגיד	5. Tell the Exodus story
6. Rochtzah	רחצה	6. Wash hands with a blessing
7. Motzi, Matzah	מוֹצִיא, מַצָּה	7. Recite the blessings for bread and matzah
8. Maror	מרור	8. Eat a bitter herb (maror)
9. Korekh	כּוֹרֵךְ	9. Each matzah, maror, and charoset together in a sandwich
10. Shulchan orekh	שְׁלַחֵן עֹזֶר	10. Festive meal
11. Tzafun	צְפֻוֹן	11. Afikoman
12. Barekh	בָּרֶךְ	12. Say Grace after the meal
13. Hallel	הַלֵּל	13. Remainder of Hallel
14. Nirtzah	נִרְצָה	14. Prayer for acceptance of the service, fun songs

Short cuts

Kadesh - קדש - first cup

Barukh atah Adonai Eloheinu melekh ha'olam borey pri hagafen.

Blessed be You *YHVH Adonai*, our God, ruler of all space-and-time, who chose us from every people and exalted us from every tongue, and made us holy through God's commandments. And You *YHVH* our God gave us in love celebrations for joy and seasons for rejoicing, this holy day of *matsot*, season of our freedom, called holy, a remembrance of going out from Egypt. For us You chose and us You made holy [from all the peoples], and the convocations of Your holiness in joy and rejoicing, you made us inherit. Blessed be You *YHVH Adonai*, who makes Israel and the seasons holy.

Blessed be You, *YHVH Adonai* our God, Ruler of all space and time, who has granted us life, sustained us and enabled us to reach this season.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם בזירא פרי הגפן.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר בחר בנו מכם-עם ורוממנו מכל-לשון וקדשנו במצוותיו.

ותתן לנו ה' אלהינו באהבה מועדים לשמחה, חגים וחמנים לשalon, את יום חג המצוות הזה זמן חרותנו, מקרא קדש זכר ליציאת מצרים. כי בנו בחרת ואיתנו קדשת [מכל העמים], ומועדי קדש בשמחה ובשalon הנחלתנו.

ברוך אתה יהוה, מקדש ישראל והזמנים.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם שהחינו וקייינו והגינו לזמן הזה

Drink while reclining to the left

Urchatz - ערכץ

Wash your hands without a blessing.

In contrast to many people in our country and around the world, especially refugees, we're fortunate to have easy access to water.

A kavannah to recite together:

In thanks for this water that we use to uplift our hands, may we use our hands to keep the waters pure.

This washing prepares us to dip the *Karpas* into the salt water.

You can bring a cup of water and bowl to the seder table to wash.

Karpas – כרפס – blessing

ברוך אתה ה', אלָהינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בורא פרי
הָאָדָמָה.

*Barukh atah Adonai Eloheinu melekh
ha'olam borei pri ha'adamah.*

Blessed be You, YHVH Adonai, our God,
ruler of all space-and-time, who creates
the fruit of the earth.

*Eat parsley or other green vegetable – if
you grow your own make sure you pick
it before the holiday begins!*

*Despite the crisis, spring is sprouting up
around us.*

Other ideas for karpas besides
parsley:

Syrians use celery. Russians use
potatoes (nothing green would be
growing yet). What other customs do
you know about?

Karpas – כרפס – reflection

The sparkling flowers are seen in the land, the time of song has arrived, the voice of the dove is heard in our land. ~ Song of Songs 2:12

If the Earth Could Speak, What Might it Say?

As you dip the beauty of greens into the water of tears, please hear my cry. Can't you see that I am slowly dying? My forests are being clear cut, diminished. My diverse and wondrous creatures — birds of the sky and beasts of the fields—small and large are threatened with extinction in your lifetimes. My splendid, colorful floral and fauna are diminishing in kind. My tropical places are disappearing before us, and my oceans are warming. Don't you see that my climate is changing, bringing floods and heat, more extreme cycles of cold and warm, all affecting you and all our Creation? It doesn't have to be!

— Rabbi Warren Stone

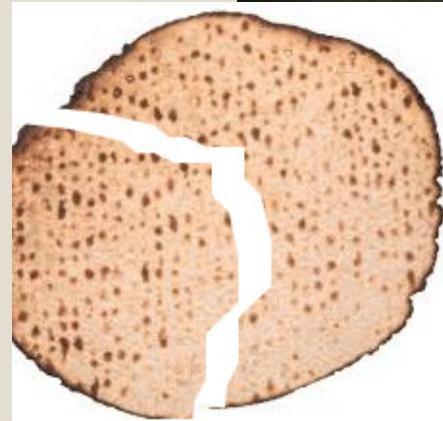
...May these waters into which we dip greens become healing waters that soothe and restore, as tears do.

For lots more Pesach Earth-torah: see
[The Promise of the Land haggadah](#)

Yachatz - יחצ'

Split the middle matzah in two unequal pieces, and hide the larger piece to use for the afikoman.

The Syrian custom is to break the matsah so that the bigger half is like a letter *Dalet* (ד – kind of like a Pacman), and the smaller half like a *Yud* (י). The two pieces then spell *Yad*, for the strong hand that redeemed us.

Yachatz – a Syrian Jewish custom

Each participant holds the afikoman wrapped in cloth in their right hand over their left shoulder and recites:

*Mishe'arotam tserurot
besimlotam al shekhmam.
Ubenei yisra'el asu kidbar
Moshe.*

...“Their kneading bowls/ their leftover things (were) tied up in their cloaks on their shoulder. And the children of Israel did according to Moshe's word...”
(Exod. 12:34-35) .

The seder participants then ask each person these questions while they hold the matzah:

Min wen jayye? – Where are you coming from?

They answer:

Mimmitsrayim – From Egypt!

Lawen rayyich? – Where are you going?

Lirushalayim – To Jerusalem!

Ishu zawatak? What are your provisions?

Matsah u-maror – matsah and maror!

Short cuts

הַא לְחַמָּא עֲנִיא - Ha Lachma Anya

Uncover the smaller half of the broken middle matzah, raise it, and recite:

*Ha lachma anya di akhalu avhatana b'ar'a
d'mitzrayim, b'ar'a d'mitzrayim. Kol dichfin yetei
v'yekhol, kol ditzrikh yetei v'yifsach. Hashata
hakha, l'shanah haba'ah b'ar'a d'yisrael. Hashata
av'dei, l'shanah haba'ah benei chorin.*

This is the bread of poverty and oppression that our ancestors ate in the land of Egypt. Anyone hungry, let them come and eat. Anyone needing, let them come and make Passover. Now – here. Next year – in the land of Israel. Now – slaves. Next year – freed people.

Ha Lachma Anya is the first of four times we begin telling the story.

הַא לְחַמָּא עֲנִיא דֵי אָכְלוּ אֶבְהָתְנָא
בָּאָרְעָא דְמִצְרָיִם. כֹּל דְכְפִין יִתְיִ וַיַּכְלֵל, כֹּל
דְצִירָה יִתְיִ וַיַּפְסַח. הַשְׁתָּא הַכָּא, לְשָׁנָה
הַבָּא בָּאָרְעָא דִיְשָׂרָאֵל. הַשְׁתָּא עֲבָדִי,
לְשָׁנָה הַבָּא בָּנִי חֹרִין.

This is the first explanation given for matzah. This matzah is the matzah of slavery.

Why would anyone want to share this meal of poverty and degradation?

The small half represents not having enough. What else can it represent?

Four Questions (cover or remove the seder plate)

Ma nishtana halayla hazeh mikol halelot?

What makes this night different than all other nights ~

(Why is it) that in all other nights we eat *chametz* or *matzah*, but this night it's all *matsah*?

(Why is it) that in all other nights we eat the rest of the vegetables, but this night *maror*?

(Why is it) that in all other nights we don't dip once, but this night two times?

מה נשתנה הלילה זהה מכל היליות?

שבדל היליות אלו אוכלין חמץ ומצה,
כלו מצה. – הלילה זהה

שבדל היליות אלו אוכליין שאר ירקות
הלילה זהה (כלו) מרוז. –

שבדל היליות אין אלו מטבילים אפלו
הלילה זהה שתי פעמים. – פעם אחת

שבדל היליות אלו אוכליין בין ישביון
– הלילה זהה לנו מסביון. ובין מסביון

Short cuts

עבדים הינו - עבדים הינו

Slaves we were to Pharaoh in Egypt, and YHVH our God brought us out from there with a strong hand and a stretched out arm. (Deut. 6:21) And were it not for the Holy One bringing our ancestors out from Egypt, still would we and our children and our children's children be enslaved to Pharaoh in Egypt.

We already began the story at Ha Lachma Anya – but here we begin the story a second time.

עבדים הינו לפָרָעה בְּמִצְרַיִם, וַיֹּצִיאֵנוּ ה' אֶלָּהינוּ מֵשֶׁם בַּיד חִזְקָה וּבַזְרֻעַ נָטוּיה. וְאֵלּוּ לֹא הָזִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, הָרִי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבָנֵינוּ מִשְׁעָבָדִים הָיָנוּ לִפְרָעה בְּמִצְרַיִם. וְאַפִּילּוּ כָלָנוּ חֲכָמִים כָּלָנוּ נְבָזִים כָּלָנוּ זָקְנִים כָּלָנוּ יֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצּוֹה עַלְינוּ לְסִפְר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכֹל הַמְּרֻבָּה לְסִפְר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָרִי זוּ מְשֻׁבָּח.

Avadim hayinu, hayinu, l'faroh b'mitzrayim, b'mitzrayim.

(Some wait til later to sing:)
Avadim hayinu. Ata, ata, bnei chorin. Avadim hayinu. Ata, ata, bnei chorin, bnei chorin.

Short cuts

Four Children

Blessed be the Makom, the Place. Blessed be. Blessed be the One who gave Torah to God's people Israel. Blessed be. And the Torah speaks about four children:

A wise one, an evil one, a simple one, and one who doesn't know to ask.

ברוך המקום, ברוך הוא, ברוך שננתן תורה
לעם ישראל, ברוך הוא.

פנגד ארבעה בנים דברת תורה: אחד
חכם, ואחד רשע, ואחד טם, ואחד שאינו
יודע לשאול.

Barukh Hamakom
Barukh Hu
Barukh shenatan
Torah l'amo Yisrael
Barukh Hu
B'ruchah Hi

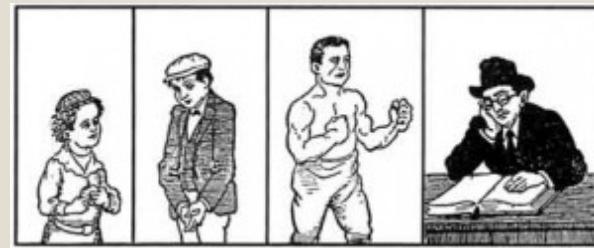
Four Children – #1, the "wise one"

A wise one (*chakham*) – what does that one say? What are the testimonies and statutes and just laws which YHVH our God commanded you-all? (Deut. 6:20) So should you even talk to them *the same way* about the laws of the Pesach offering. Tell them: “they don’t add after the Pesach any afikoman.”

The children go up in levels of purity, presence, openness.

The wise one is amenable but is also less connected and unable to have a visceral experience of leaving Egypt. The response to the wise one is similarly disembodied: not “we don’t add”, but “they don’t add...”

חכם מה הוא אומר? מה העדות
והחקים והמשפטים אשר צוה ה'
אלינו אתם. ואף אתה אמר לו
הכללות הפסח: אין מפטירין אחר
הפסח אפיקומן:

The “wise one” receives information, not meaning, not revelation. At least the “wicked one” takes a stand for something.

Four Children – #2, the “wicked one”

A wicked one (*rasha*) – what does that one say?
What is this service/servitude to you all? (Exod. 12:26)

To you *all* – meaning not to them. And when they have brought themselves out from the whole – they have denied the root.

And even you, knock their teeth, and go say to them: "**Because of this** YHVH acted **for me** in my going out from Egypt / **Ba'avur zeh** `asah li Adonai b'tseiti mimitsrayim." (Exod. 13:8) For me and not for them. If they were there, they were not redeemed.

This is the first of four times we mention the verse “Ba'avur zeh”. Here it's used to exclude someone else. The teacher has not learned the lesson.

רשע מה הוא אומר? מה ה العبודה הזאת لكم. לכם - ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מון הכליל פפר בעקר. ואף אתה הקייה את שני ואמור לו: "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים". לי ולא-לו. אלו היה שם, לא היה נגאל:

"Knock his teeth (*hak'heh et shinav*)" – this is what the midrash says Adam and Eve experienced when they ate the fruit from the tree of knowing.

The *rasha* may be irreverent, but the *rasha* is ready to be engaged, knocked off balance.

Four Children – #3, the simple one

An innocent/simple/whole one (*tam*) – what does that one say?
What's this? (Exod. 13:14) And you will say unto him: by a strong hand YHVH brought us out from Egypt, from the house of slaves. (Exod. 13:14)

The tam is present and open.

But the next child, the one who doesn't know to ask, is the one who is ready for the deepest opening and transformation.

תָּמִם מַה הוּא אֹמֵר? מַה זֶּאת?
וְאָמְרָתָ אֲלֵינוּ בְּחֻזְקַת יָד הַזָּכִיאנוּ ה'
מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים".

26

Four Children – #4, one who needs help asking

And one who doesn't know to ask (she 'eino yode `a lish 'ol)? You open for them, as it is says: And you will tell your child in that day: **Because of this** YHVH acted **for me** in my going out from Egypt / **Ba`avur zeh...** (Exod. 13:8)

The verse used to answer this child, the one who doesn't know, is the same as the one used to answer the "wicked" child. But the meaning is almost the opposite. This is the first step in transforming how we understand "Ba'avur zeh", from the meaning of excluding others to including oneself.

ושׁאינו יודע לשאול - את פתח לו, שנאמר:
והגדת לבנך ביום זה הוא לאמר, בעבר זה עשה
ה' לי בצאתי ממצרים

"You open." Open what? Open yourself. The word for you, "aht", is the feminine form in Hebrew. So this is also interpreted by some to mean, enter the feminine part of yourself.

When do we tell the story? When matsah and maror are before you, as it says, "Because of this / **Ba'avur zeh...**

This is the second step in transforming the verse. The climax of the seder is the final transformation.

Short cuts

Beginning the story again

Before the “promise” section (“V’hi she’amdah”), the traditional Haggadah **begins the story for a third time**:

“From beginning, our ancestors were servants of idolatry, and now the Makom (Place) drew us near to service of the One, as it is said: And Yehoshua said to all the people, so said YHVH, Israel’s God – over beyond the River your ancestors were settled from forever and they served other Gods, and I took your father, Avraham, over beyond the River, and I made him walk through all the land of Canaan... and Yaakov and his children went down Egypt”.
(Josh. 24:2-4)

After “the promise” and “v’hi she’amdah”, the haggadah begins the story for the fourth and final time ([slide 30](#)), which starts with verse 26:5 from Deuteronomy:

אֶרְמֵי אָבֶד אָבִי

An Aramean who wanders lost [was](#) my father...

How would you begin the story?

The traditional Haggadah has **four** beginnings. **Why does the Haggadah “stutter” and retrace its steps by beginning to tell the story four times?**

If you skip the first three beginnings and just start with the fourth ([slide 30](#)), that still counts as telling the story!

God's promise – our fate

Lift the cup, cover the matsah, and say:

Blessed be the One who guards the promise to Israel. Blessed be!
For the Holy One calculated the end *at the beginning*,
telling it like this to Abraham our father at
the covenant of the sacrificial halves:

***And God said to Avram, know, you must
know that your seed will be a stranger/
a refugee/ an immigrant (ger) in a land
that is not for them, and they will serve
them, and they will harm them and
impoverish them four hundred years.
And also I will judge that nation that
they serve, and after they will go out
with great wealth.* (Gen. 15:13-14)**

29

V'hi she'amdah - וְהִיא שָׁעַמְדָה

Continue lifting the cup:

And she (the promise) is what stood up for our ancestors and for us, for it wasn't only one who stood over us to finish us off, but in each and every generation they stand over us to finish us off. But the Holy One rescues us from their hand.

V'hi she'amdah, v'hi she'amdah, la'avoteinu
v'lanu, le'imoteinu v'lanu. x2

Shelo echad bilvad amad aleinu l'khaloteinu,
Ela sheb'khol dor vador omdim aleinu
l'khaloteinu
v'hakadosh barukh hu matzilenu miyadam.

וְהִיא שָׁעַמְדָה לְאָבוֹתֵינוּ וּלְנוּ. שֶׁלֹּא אֲחֵד
בְּלֹבֶד עָמֵד עַלְינוּ לְכָלּוֹתֵנוּ, אֲלֹא שְׁבָכֵל
דָּוֶר וְדָוֶר עָזְמָדִים עַלְינוּ לְכָלּוֹתֵנוּ,
וּפְקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצְילֵנוּ מִזְםָרָם.

30

Short cuts

Magid – the core of the story

Now the Haggadah begins telling the story for the fourth and final time!

צָא וְלִמֹּד

Go out and learn!

For the rest of the storytelling, the Haggadah goes phrase by phrase through the story told in Deut. 26:5-8, mostly using verses from elsewhere in the Bible to explain what each phrase means.

ארמי אבד אבי

An Aramean who wanders lost *was* my father...

The traditional haggadah interprets this to mean “An Aramean wanted to destroy my father” The words for “lost” and “destroy” are similar in Hebrew. So it begins:

Come and learn what Lavan the Aramean wanted to do to Jacob our father! For Pharaoh only decreed against the males, but Lavan sought to uproot everything, as it says, “Arami oveid avi...”

It's as if the Haggadah were afraid or superstitious about beginning the story this final time and so it hides it.

Magid – the core of the story

You can skip
ahead two slides
to get to the story!

5 An Aramean who wanders lost *was* my father,
and he went down Egyptward, and he sojourned
there in few numbers, and he became there a
nation, great, mighty and many. 6 And they did
evil to us / they made us out to be evil, and they
oppressed us, and they put on us heavy service. 7
And we cried out unto YHVH God of our
ancestors, and YHVH heard our voice and saw
our oppression/ our humiliation, and our laboring,
and our being squeezed. 8 And YHVH brought us
out from Egypt with a strong hand and arm
outstretched, with great fear and with signs and
with wonders. 9 *And brought us unto this place,*
and gave to us this land, a land dripping milk and
honey. 10 *And now, here, I have brought the first*
of the fruit of the earth that YHVH gave to me.
(Deut. 26:5-10)

**The traditional haggadah is based on
the first four verses of the Exodus story as
it is retold in Deuteronomy 26:**

ארמי אבד אבי וירד מצרים ויגר שם במתי מעת
ויהי שם לגוי גדול עצום ורב
וירעו אתנו המצרים ויענוו ויתנו עליינו עבידה קשה
ונצעק אל יהוה אלהי אבותינו וישמע יהוה את
קולם וירא את עניינו ואת עמלנו ואת לחצנו
ויזאנו יהוה מצרים ביד חזקה ובזרע נטיה
ובمرا גדל ובאותות ובמפעדים
ויבאו אל מקום זה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ
זבת חלב ודבש
ועתה הנה הבאתך את ראשית פרי האדמה אשר נתנה
לך יהוה

Magid – the core: we explain each verse – verse 1

Here we begin telling the story for the fourth time...

An Aramean who wanders lost was my father, and he went down Egyptward, and he sojourned there in few numbers, and he became there a nation, great, mighty and many. (Deut. 26:5)

and he went down – forced by the promise of the Word –*that Avram's children were fated to become slaves*.

and he sojourned – dwelled-as-a-stranger (vayagar) – teaching that (Jacob) didn't go down to sink [roots] in Egypt, only to take refuge temporarily.

in few numbers – like what's said: With seventy souls your ancestors went down to Egypt.

great, mighty – as it's said: And Israel's children bore fruit and swarmed and multiplied (v'yirbu) and grew mighty, very very so, and the land filled with them.

ארמי אבד אבי וירד מצרים ויגר שם
במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב

The last comment on this verse is left out of many haggadahs. Feel free to skip, but it's a unique commentary that is worth discussing.

and many (rav) – like what's said: Swelling (*r'vavah*), like the growth of the field, so did I make you, and you increased (*tarbi*) and grew great, and came into such charms – your breasts grew firm and your hair grew, and you were naked and bare. And I passed over you and I saw you squatting in your bloods, and I said to you, in your bloods live! and I said to you, in your bloods live! (Ezek. 16:7, 16:6)

Magid – the core: we explain each verse – verse 2

And they did evil to us / they made us out to be evil, and they oppressed us, and they put on us heavy service. (Deut. 26:6)

They “eviled us” – this mean both that they did evil to us, and they saw us as evil: “Let us deal wisely with them...lest they join our enemies...” (Exod. 1:10)

and they put on us heavy service – as it's said: And **Egypt made Israel serve, with force** b'farekh. (Exod. 1:13)

A Hasidic teaching understands this word to be like “**b'feh rakh**”, “with a soft mouth” – the Egyptians deceived the Hebrews by talking with gentleness.

וירעו אֶתָּנוּ הַמִּצְרִים וַיַּעֲפֹנוּ וַיִּתְנַסֵּן עֲלֵינוּ
עבדה קשא

What lesson are we supposed learn from our experience? The Torah tells us:

When a stranger/refugee/ ger sojourns with you in your land you shall not mistreat him. The stranger who sojourns with you shall be for you like a native among you, and **you shall love them as yourself, for you were strangers in the land of Egypt.** I am YHVH, your God. (Lev. 19:16)

Magid – the core: we explain each verse – verse 3

And we cried out unto YHVH God of our ancestors, and YHVH heard our voice and saw our oppression/ our humiliation, and our laboring, and our being squeezed / our oppression. (Deut. 26:7)

And we cried out – like what's said: And it was in those many days that the king of Egypt died, and Israel's children were tortured from the servitude/from the service, and they screamed, and their pleading rose up unto Elohim (God). (Exod. 2:23)

and YHVH heard our voice – like what is said: And Elohim (God) heard their anguish, and Elohim remembered God's covenant with Avraham, with Isaac, and with Jacob. (Exod. 2:24) => but didn't God also remember our mothers, whose effort aroused redemption? See the next two comments:

ונצעק אל יהוה אלהי אבתינו וישמע יהוה את קלנו וירא את עניינו ואת عملנו ואת לחצנו

and saw our humiliation – this means the separation between women and men of "the way of the land" – because they were afraid to bring children into the world

and our laboring – these are the sons that the women labored to give birth to who were thrown into the Nile

and our being squeezed – this is the pressure, because they were not allowed to expand their dwellings when their families grew

Short cuts

Magid – the core: we explain each verse – verse 4

And YHVH brought us out from Egypt with a strong hand and arm outstretched, with great fearsomeness, and with signs and with wonders. (Deut. 26:8)

And YHVH brought us out from Egypt – it was not by means of an angel. It was the Holy One blessed be who did it in glory, *openly*, as it says: And I will pass through the land of Egypt in this night, and I will strike down all first-born in the land of Egypt, from human to beast, and I will make judgments against all Egypt's gods – I am YHVH. (Exod. 12:12)

with a strong hand – this is the pestilence (*dever*), like what's said: Here, the hand of YHVH is going to be upon your herd in the field, on the horses, on the donkeys, on the camels, on the cattle and on the flocks. (Exod. 9:3) *The oppression committed by humans against each other always comes to harm other creatures as well.*

ויצאנו יהוה ממצרים ביד חזקה וברע נטויה
ובמרא גדיל ובאותות ובמפתים

and with great fearsomeness – this is the revelation of the Shekhinah/God's presence

and with signs – this is the staff (of Moses)

and with wonders – this is the blood, like what is said: And I will put my wonders in the skies and in the land, blood, and fire, and pillars of smoke. (Joel 3:3)

with a strong hand – two words, **and arm outstretched** – two words, **and with great fearsomeness** – two words, **and with signs** – two of them, **and with wonders** – two of them. This makes ten blows, *ten plagues...*

The Ten Plagues

This makes ten blows, ten plagues, that the Holy One, blessed be, brought on the Egyptians in Egypt, and they are:

Dam - Blood

Tzfarde'a - Frogs

Kinim - Lice

Arov - Wild animals

Dever - Pestilence

Shchin - Boils

Barad - Hail

Arbeh - Locusts

Choshech - Darkness

Makat Bechorot - Slaying of the firstborn

10 PLAGUES	
שְׁחִין Boils	דָם Blood
בָּרֶד Hail	צַפְרֵדָע Frogs
אֲרַבָּה Locusts	כַּנִּים Lice
חֹשֶׁךָ Darkness	עֲרוֹב Wild Animals
מַפְתַּת Slaying of the Firstborn	דָּבָר Cattle Disease

דָם
צַפְרֵדָע
כַּנִּים
עֲרוֹב
דָּבָר
שְׁחִין
בָּרֶד
אֲרַבָּה
חֹשֶׁךָ
מַפְתַּת בְּכֹרוֹת

אלו עשר מכות שהביא הקדווש
ברוך הוא על המצריים במצרים,
ואלו הן:

רבי יהודה היה נותן בהם
סמןיהם: דצ"ה עד"ש באח"ב.

Short cuts

Dayenu! – short

Ilū hotsi- hotsi'anu, hotsi'anu mimitzrayim,
hotsi'anu mimitzrayim, dayenu.

Dai- dayenu, dai- dayenu, dai- dayenu,
dayenu dayenu (x2)

Ilū natan natan lanu, natan lanu et
hashabat, natan lanu et hashabat,
dayenu.

Dai- dayenu, dai- dayenu, dai- dayenu,
dayenu dayenu (x2)

Ilū natan natan lanu, natan lanu et
hatorah, natan lanu et hatorah, dayenu.

Dai- dayenu, dai- dayenu, dai- dayenu,
dayenu dayenu (x2)

**It is a Persian custom to wack each other
with green onions during Dayenu.**

אלו הוציאנו ממצרים, דיננו.
השבת, דיננו. אלו נתנו לנו את
התורה, דיננו. אלו נתנו לנו את

If the One only brought us out of Egypt...
If the One only gave us the Sabbath...
If the One only gave us the Torah...

It would be enough!

כמה מעלות טובות למקום עליינו◦

- How many good steps by the Makom (Place = God) *raised us up!*
- If the One brought us out from Egypt, and did not do judgments on them – that would be enough for us! *Dayeinu!*
- If the One did judgments on them, and did not do so on their gods – *Dayeinu!*
- If the One did so on their gods, and did not kill their firstborn – *Dayeinu!*
- If the One killed their firstborn, and did not give us their wealth – *Dayeinu!*
- If the One gave us their wealth, and did not split the sea for us – *Dayeinu!*
- If the One split the sea for us, and did not make us pass through on dry land – *Dayeinu!*
- If the One made us pass through on dry land, and did not drown our oppressors – *Dayeinu!*

Dayenu! – long – #1

- If the One drowned our oppressors in its midst, and did not fill our needs in the desert forty years – *Dayeinu!*
- If the One filled our needs in the wilderness/desert forty years, and did not feed us manna – *Dayeinu!*
- If the One fed us manna, and did not give us Shabbat – *Dayeinu!*
- If the One gave us Shabbat, and did not bring us near before Mt. Sinai – *Dayeinu!*
- If the One brought us near before Mt. Sinai, and did not give us the Torah – *Dayeinu!*
- If the One gave us the Torah, and did not make us enter the land of Israel – *Dayeinu!*
- If the One made us enter the land of Israel, and did not build for us the chosen House (the Temple) – *Dayeinu!*

Dayenu! – long – #2

Beyond each one, so much more so all of them – goodness doubled and redoubled by the *Makom* (Place) for us...

For the One brought us out from Egypt, and did judgments with them and did with their gods, and killed their firstborn and gave us their wealth, and split the sea for us and made us pass through on dry land, and drowned our oppressors in its midst, and stopped our needing in the wilderness/desert forty years and fed us manna, and gave us Shabbat, and brought us near before Mt. Sinai and gave us the Torah, and made us enter the land of Israel and built for us the chosen House (the Temple) to atone for our sins.

על אחת, במה וכמה, טובה כפולה ומכפלה
למקום עליינו: שהוציאנו ממצרים, ועשה
בهم שפטים, ועשה באלהיהם, והרג את
ממוןם, וקרע לנו את בכוריהם, וננתן לנו את
הימים, והעבירנו בתוכו בחרבה, ושלקע צרנו,
בתוכו, וספק צרכנו בדבר ארבעים שנה,
השבת, המן, וננתן לנו את והאכלנו את
התורה, וקרבנו לפניו הר סיני, וננתן לנו את
בית והכニיסנו לארץ ישראל, ובנה לנו את
עונותינו. כל הבחירה לכפר על

*Would it really be enough for us if
the sea split but our ancestors
didn't pass through it?*

Short cuts

Rabban Gamliel's Three Things - #1

Rabban Gamliel would say: Anyone who did not mention these three things on Pesach has not been brought out from the grip of their obligation, and these are: *Pesach*, *Matsah*, and *Maror*.

1) Pesach that our ancestors were eating in the time when the House of the Sanctuary (the Temple) was standing, is because of what? Because the Holy One skipped over the houses of our ancestors in Egypt, as it is said: And you all will say: it is a sacrifice of Pesach for YHVH, who skipped (pasach-ed) over the houses of the children of Israel in Egypt when God plagued Egypt, and our houses the One rescued. And the people bowed and prostrated. (Exod. 12:27)

רָבָן גַּמְלִיאֵל הָיָה אֹמֵר:
כָּל שֶׁלְאָ אָמַר שְׁלִשָּׁה
דָּבָרִים אִלּוּ בְּפֶסַח, לֹא יַצֵּא
יְדֵי חֹזְבָתוֹ, וְאִלּוּ הַנּוּ פֶסַח,
מַצָּה, וּמְרוֹרָה.

פֶסַח שֶׁהָיָה אֲבוֹתֵינוּ אָכְלִים בָּזְמָן
שְׁבִיתַה הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קִים, עַל שֻׁוּם מָה?
עַל שֻׁוּם נִשְׁפַּסֵּחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל
בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בָמָצְרִים, שָׁנָאָמָר:
וְאָמַרְתֶּם זָבֵחַ פֶסַח הָוֹא לָה, אֲשֶׁר
פֶסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בָמָצְרִים
בָתֵּינוּ הַצִּיל. מָצְרִים, וְאֵת בְּנֵגְפּוֹ אֵת
וַיַּקְדֵּם הַעַם וַיִּשְׁתַּחַווּ.

Rabban Gamliel's Three Things - #2

Point to or lift the matzah.

2) This matsah that we are eating is because of what? Because their dough didn't have time to rise to become chamets before the Ruler of the kings of kings, the Holy One, blessed be, was revealed over them and redeemed them, as it's said: *And they baked the dough which they brought out from Egypt, cakes of matsot, for it didn't rise, for they were driven from Egypt, and they couldn't linger or hesitate, and they couldn't even prepare provisions for themselves.* (Exod. 12:39)

This is the second explanation given for matsah. It is the beginning of the transformation of matsah from symbol of slavery to a symbol of freedom.

מַצָּה זו שָׁאנו אֹכְלִים, עַל שָׁוֹם מֵה? עַל שָׁוֹם
שֶׁלֹּא הָסִיף בְּצָקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיז עַד
שְׁנַגְּלָה עֲלֵיכֶם מִלְּפָנֵי מֶלֶכִים, הַקָּדוֹש
הַבָּקָר בָּרוּךְ הוּא, וְגַם, שָׁנָאָמָר: וַיֹּאֱפֹן אֶת
אַשְׁר הָזִיאוּ מִמְּצָרִים עֲגַת מַצּוֹת, בַּי לֹא חַמֵּץ,
בַּי גָּרְשׂוּ מִמְּצָרִים וְלֹא יָכְלוּ לְהַתְמִימָה, וְגַם
צִדְהָ לֹא עָשׂוּ לָהֶם.

Short cuts

Rabban Gamliel's Three Things - #3

Point to or lift the maror.

3) This maror [bitter herbs] that we are eating, for the sake of what [is it]? For the sake [to commemorate] that the Egyptians embittered the lives of our ancestors in Egypt, as it is stated (Exodus 1:14); "And they made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field; in all their service, wherein they made them serve with rigor."

In Sephardi custom greens are used. Syrians use romaine lettuce and add a bit of date charoset. Dandelion greens make the best bitters, and you can pick them from the earth yourself in many places.

מְרוֹר זֶה שָׁאנוּ אֹכְלִים, עַל שָׁוֵם מָה? עַל
שָׁוֵם שְׁמַרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חֵי אֲבוֹתֵינוּ
בְּמִצְרִים, שֶׁנִּאמֶר: וַיִּמְרְרוּ אֶת חֵיָהּ
בָּעֵדָה קָשָׁה, בְּחָמֵר וּבְלִבְנִים וּבְכָל-
עֵדָה בְּשָׂדָה אֶת כָּל עֵדָתְמָן אֲשֶׁר עָבְדוּ
בָּהֶם בְּפַרְעָה.

The Climax of the Seder - #1

In each and every generation, a person is obligated to see themselves (and to show themselves) as if they went out from Egypt, as it says: And you will tell to your child in that day, **Because of this** YHVH acted for me in my going out from Egypt / **Ba`avur zeh** `asah li YHVH b'tseiti mimitsrayim. (Exod. 12:26)

This is the fourth and final transformation of the verse "Ba`avur zeh". Hopefully when we get to this point of the seder we have understood the lesson =>

דַּוְרָ וְדַוְרָ חִיבֵּ אָדָם בְּכָל
עַצְמֹו פָּאַלְוּ הוּא לְרֹאֹת אֶת
יָצָא מִמְּצָרִים, שֶׁנֶּאֱמָרָה: וְהִגְדָּתָ
לְבָנֶךָ בַּיּוֹם הַהוּא לְאֹמֶר,
בַּעֲבֹור זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצַאתִי
מִמְּצָרִים.

=> We cannot include ourselves by excluding others. Excluding others can only happen when we are telling a story about the past. Now, we become fully present in the story, a part of the story, like the child, witnessing, experiencing.

Short cuts

The Climax of the Seder - #2

For not only our ancestors alone did the Holy One redeem, blessed be. Rather, even us the One redeemed with them, as it says: *And us God brought from there, in order to bring us, to give to us the land sworn to our ancestors.* (Deut. 6:23)

This is a great moment to do some play-acting with costumes and props!

אָבוֹתֵינוּ וְאַמּוֹתֵינוּ בָּלֶבֶד גָּאֵל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא אָת
אֶלְאָ אֶפְ אָזְתָּנוּ גָּאֵל עַמּוּּם, שֶׁנִּאמֶר: וְאַזְתָּנוּ הַזְּכִיא מִשְׁם,
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאָבֹתֵינוּ. לְמַעַן הַבִּיא אָזְתָּנוּ, לִתְתַּת לְנוּ אֶת

Hallel - הַלְל - first part - #1

Therefore we owe and are compelled to give thanks, to praise, to extol, to beautify, to exalt, to adorn, to bless, to raise up, and to be jubilant to the One who did for our ancestors and for us all these miracles, who brought us out from slavery to freedom, from agony to joy, from servitude to redemption – and so we sing!

Praise Yah! Servants of YHVH, praise, praise the name YHVH. May the name YHVH be blessed from now and for all-time. From the shining of the sun until it's coming own, may the name YHVH be praised. High over all the nations is YHVH, God's glory is over the heavens. Who is like YHVH our God, the One who is on high (even when) sitting? the One who bends low to see (even) the heavens and the earth? The One who raises up the impoverished from the dirt, who from the trash-heap will raise up the poor, to make him sit with the nobles, with the nobles of his people; The One who makes sit/be set the barren of the house (to become) a mother of children, joyful. Praise Yah!

הַלְלֵיה הַלְלוּ עֲבָדֵי יְהוָה
הַלְלוּ אֶת שְׁם יְהוָה
יְהִי שְׁם ה' מְבָרֵךְ מִעְתָּה וְעַד עוֹלָם
מִמְּזֹרֶחֶת שְׁמֹשׁ עַד מִבְּזֹאָז מְהֻלָּל שְׁם יְהוָה
רָם עַל כָּל גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם בְּבוֹזָה
מַי כִּי אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבֵּיהַ לְשִׁבַּת
הַמְּשִׁפֵּילַ לְרָאֹת בְּשָׁמִים וּבָאָרֶץ?
מַאֲשֶׁפֶת יְרִים אֲבִיוֹן, מַקִּימִי מַעֲפֵר דָּל
לְהַזְשִׁיבֵי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבִי עַמּוֹ
מוֹשִׁיבֵי עֲקָרֶת הַבַּיִת,
אִם הַבָּנִים שְׁמַחָה. הַלְלֵיה.

Short cuts

Hallel - הallel - first part - #2

*In Israel's going forth from Egypt,
Jacob's house from a foreign people,
Judah was God's holiness, Israel was
God's dominion. The sea saw and
fled, the Jordan River turned round
backwards. The mountains danced
like rams, the hills like lambs of the
flock. What's with you, sea, that you
fled, O Jordan, that you turned
backwards? Mountains will dance like
rams, hills like lambs of the flock.
Before the Lord the land dances and
writhes / goes into labor, before
Jacob's God, the One who transforms
the rock into a pool of water, and flint
into a spring of water!*

**בצאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בֵּית יַעֲקֹב מֵעַז, הִתָּה יְהוָה
לְקָדְשׁו, יִשְׂרָאֵל מִמְּשָׁלוֹתָיו. הַיּוֹם רָאָה וַיָּנָס, הַיַּרְדֵּן יִשְׁבֶּן
לְאַחֲרָיו! הַהֲרִים רְקָדוּ כָּאִילִים, גִּבְעֹות פְּבָנִי צָאן! מַה לְּכָה הַיּוֹם
בְּיַתְנוֹס, הַיַּרְדֵּן תַּשְׁבֶּן לְאַחֲרָיו, הַהֲרִים - תַּرְקָדוּ כָּאִילִים,
גִּבְעֹות פְּבָנִי-צָאן? מַלְפָנִי אֲדוֹן חֹולִי אָרֶץ, מַלְפָנִי אֱלֹהָה יַעֲקֹב.
הַהֲפֹכִי הַצּוֹר אֲגָם מַיִם, חַלָּמִישׁ לְמַעַינוֹ מַיִם!**

*B'tseit Yisra'el mimistrayim, beit Ya'akov me'am
lo'ez. Haytah Y'hudah l'kodsho, Yisra'el
mamsh'lotav. Hayam ra'ah v'yanos, hayarden
yisov l'achor. Heharim rak'du k'eilim, g've'ot kiv'nei
tson. Mah l'kha hayam ki tanus, hayarden tisov
l'achor. Heharim tirkedu k'eilim, g've'ot kiv'nei tson.
Milifnei Adon chuli arets, milifnei Elo'ah Ya'akov.
Hahofkhi hatsur agam mayim, chalamish l'ma'yino
mayim*

Second cup

Blessed be You, YHVH our God, Ruler of all space-and-time, who redeemed us and redeemed our ancestors from Egypt, and who made us reach this night in which to eat *matsah* and *maror*. So may YHVH our God make us reach other celebrations and festivals coming to meet us, in peace, and we will give thanks to You (with) a new song for our redemption and for the rescuing our lives. Blessed be You who redeems Israel.

We say the blessing and drink while reclining to the left:
Barukh atah Adonai Eloheinu melekh ha'olam borey pri hagafen.
Blessed be You, YHVH Adonai our God, who creates the fruit of the vine.

Sefardi and Mizrachi Jews do not traditionally bless the second cup.

ברוך אתה יהוה אֱלֹהינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר גַּאֲלָנוּ וְגַאֲלֵתָנוּ מִמִּצְרַיִם, וְהִגִּיעָנוּ הַלִּילָה הַזֶּה לְאַכְלָבָו מַצָּה וּמַרְורָה. פֶּן יְהוָה אֱלֹהינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יִגְעַןּוּ לְמַזְעָדִים וּלְרָגְלִים אַחֲרִים הַבָּאים לְקַרְאָתָנוּ לְשָׁלוֹם, וּנוֹזֵה לְפָנֵי שִׁיר חָדֶשׁ עַל גַּאֲלָתֵנוּ וְעַל פָּדוֹת נִפְשָׁנוּ.

ברוך אתה יהוה גַּאֲלֵי יִשְׂרָאֵל.

ברוך אתה יהוה אֱלֹהינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פַּרְיַה הַגַּפֵּן.

Short cuts

Second cup

From darkness to light, from slavery to freedom, from winter to spring, and now from bitterness to sweetness. But with the light, there is still darkness in the world. With our freedom, there are still those who are enslaved. It is still winter for some, (indeed, this year it feels like winter for most), and life remains bitter for many throughout our world.

Even in our own lives, we live within the tapestry of these contradictions. It is dark, and it is light; we are trapped, and we are liberated; we are cold, and we are warm; we experience pain and joy, just as we have eaten the maror with the charoset, taking the bitter with the sweet.

Through this act we acknowledge the fullness of life, shaded by the gradations of experience; never black and white but a reflection of the full range of possibilities.

—Joy Levitt

Rochtzah - רחצתה

We wash our hands and say the blessing.

*Barukh atah adonay Eloheinu melek ha'olam
asher kidshanu b'mitzvotav v'tzivanu al nitilat
yadayim.*

Blessed be You, YHVH Adonai our God, Ruler of all space and time, who made us holy through commandments, and commanded us about uplifting hands.

The ritual handwashing elevates already clean hands. At the seder we do an extra handwashing – an even higher elevation. In these days when we wash our hands so many extra times, may we also reach for a higher elevation, for the sake of bringing healing.

ברוך אתה ה', אלוהינו מלך העולם,
אשר קדשנו במצוותיו וצונו על נטילת
ידים.

מוציא מצה - Motzi Matzah

Barukh atah Adonai Eloheinu melekh ha'olam hamotsi lechem min ha'aretz.

Blessed be You, YHVH Adonai our God, Ruler of all space and time, who brings bread from out of the earth.

Barukh atah Adonai Eloheinu melekh ha'olam asher kid'shanu b'mitzvotav v'tzivanu al akhilat matzah.

Blessed be You, YHVH Adonai our God, Ruler of all space and time, who makes us holy through commandments and commanded us about eating matzah.

Everyone should get some of the middle matzah and some of the top matzah.

ברוך אתה ה', אלָהינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם המוציא לחם מן הארץ.

ברוך אתה ה', אלָהינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אשר קדשנו במצוותיו וצונו על אכילת מצה.

מרור - Maror

Barukh atah Adonai Eloheinu melekh ha'olam asher kidishanu b'mitzvotav v'tzivanu al achilat maror.

Blessed be You, YHVH Adonai our God, Ruler of all space and time, who made us holy through commandments, and commanded us about eating maror.

We eat some of the bitter herb. You can dip it in charoset.

Don't recline – it's the taste of slavery!

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו וצונו על אכילת מרור.

Short cuts

כורך - Korech

Maror/charoset sandwich with matzah:

In memory of the Temple according to Hillel. This is what Hillel would do when the Temple was standing:

He would wrap the matzah and maror and eat them together, in order to fulfill what it says, (Exodus 12:15): "You should eat [the sacrifice](#) on matzot and merorim."

Korekh represents the *matsah* of the Temple, the redemption of the past, which didn't last. It is sweet and bitter, and so we eat it with *maror*, and with *charoset*. This is the third transformation of the *matsah*.

זכור למקדש ביהל. בן עשה היל בזמן שבית המקדש היה קיים:
היה כורך מצה ומרור ואוכל ביחד,
לקים מה שנאמר: על מצות ומרורים יאכלו.

- Ladino In Sarajevo, Yugoslavia:
harosi
- Yiddish In Lublin, Poland:
chroyeses
- Western Yiddish In Amsterdam, Netherlands:
charouses
- Judeo-Greek In Ioannina, Greece:
charoseth, charosef
- Judeo-Italian In Venice, Italy:
haroset
- Judeo-French In Bayonne, France:
rharoche
- Judeo-Persian In Tehran, Iran:
halegh
- Judeo-Median In Hamadan, Iran:
haliká
- Jewish Neo-Aramaic In Betanure, Iraq:
ḥalliq
- Judeo-Arabic In Baghdad, Iraq:
hilq, silan, shira
- Judeo-Arabic In Tripoli, Libya:
lahliq
- Judeo-Arabic In Sana'a, Yemen:
dukkih

Charoset

The sweet mixture representing mortar and freedom

1 Libyan lahliq, made with dates, pecans, almonds, pomegranate juice, raisins, apples, cinnamon, cumin, and coriander. Other Libyan lahliq recipes include allspice, nutmeg, ginger, and vinegar.

2 Ashkenazi charoset as commonly made in the United States today – with apples, walnuts, wine, cinnamon, and sugar. Other recipes include raisins.

3 Italian haroset with apples, pears, dates, raisins, prunes, pine nuts, honey, ginger, and cinnamon. Other Italian recipes include almonds, dates, bananas, oranges, walnuts, chestnuts, and cloves.

The Mystery of Charoset

Some say charoset represents the mortar or mud which was used to make bricks.

Some say the charoset is for lessening the bitterness or burning of the maror.

Some say it helps us remember the apple trees where the Israelite women seduced the men and where they gave birth, or to remember the blood. On the eros of charoset, see: "The Seder's Innermost Secret".

Charoset may also represent what is “sticky”, what is unresolved in our lives and doesn’t fit into the seder’s orderly progression from slavery to freedom. See: "The Mystery of Charoset".

But whatever it means, the symbolism of the charoset is never explained in the text of the haggadah. What could be the reason for that?

Shulchan orekh – שולחן עורך

Some international Passover foods

See more at

www.jewishlanguages.org/passover-recipes

Morocco (Haketía/Judeo-Arabic/Judeo-Berber): *Lahliq* – date-walnut ginger charoset

Romania (Yiddish):
Kharoses – apple walnut charoset

Azerbaijan (Judeo-Tat/Juhuri): *Bodimjon Khoyagusht* – eggplant onion frittata

Iraq (Judeo-Arabic): *Hajji Badam* – flourless almond cookies with rosewater and cardamom

Iran (Judeo-Persian/Median): *Kuku Sabzi* – baked herb omelette

Georgia (Judeo-Georgian): *Espanakhi Pkhalı* – ground walnut spread with spinach, garlic, coriander, and onion

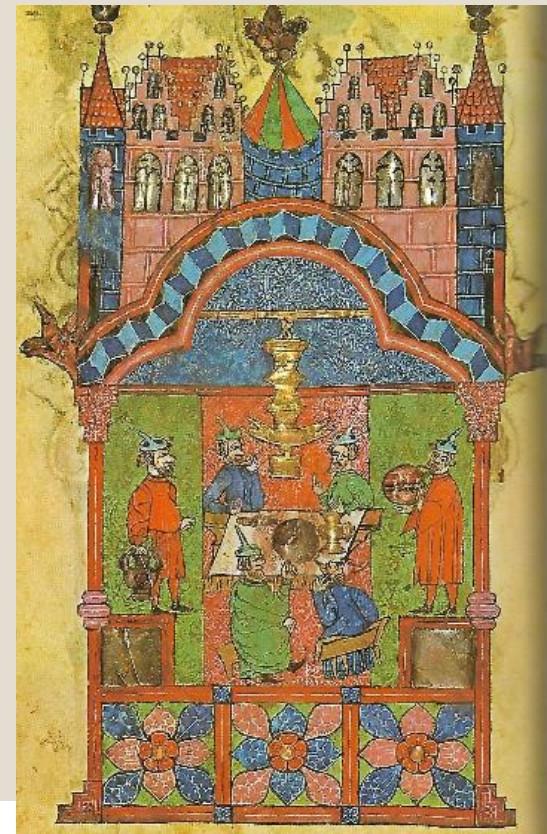
Short cuts

שולחן עורך - Shulchan orekh

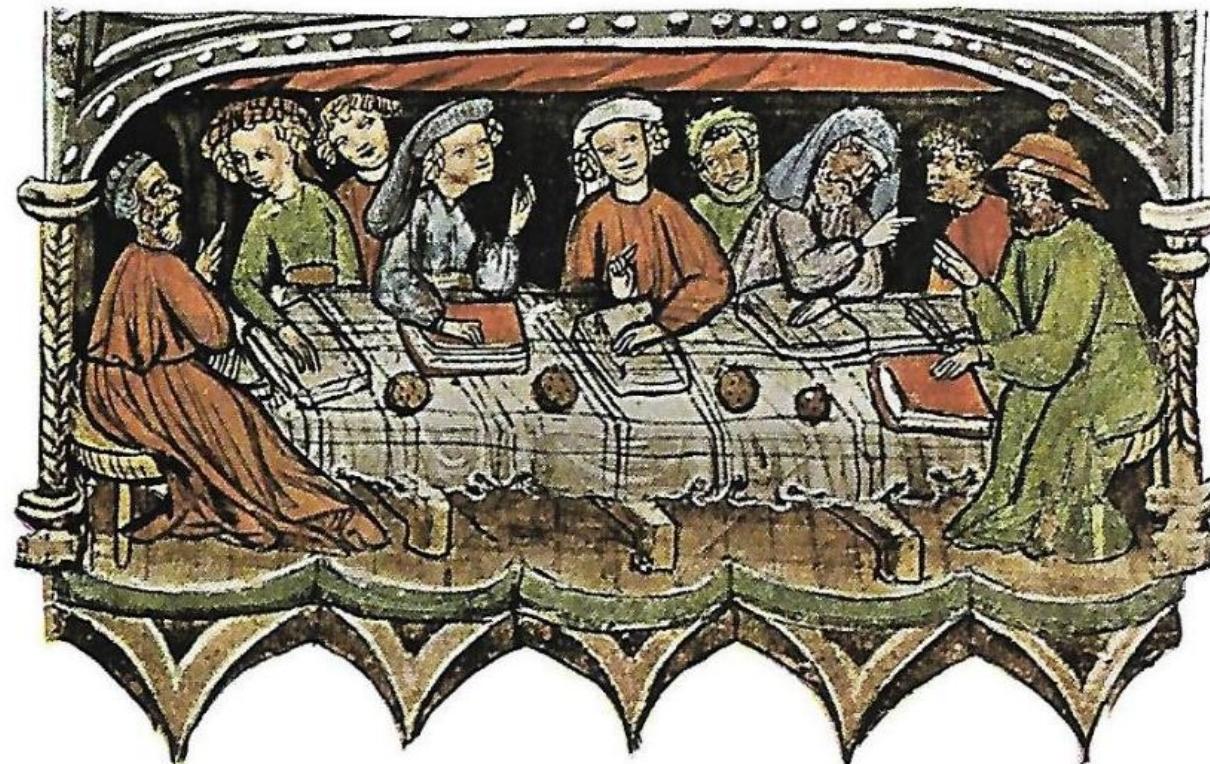
Some pictures of the holiday table to enjoy:

A depiction of Kiddush at the Seder from *Sefer Haminhagim* (Amsterdam, 1768). Note the 'Four Sons' sitting between their parents.

שולחן עורך - Shulchan orekh

שולחן עורך - Shulchan orekh

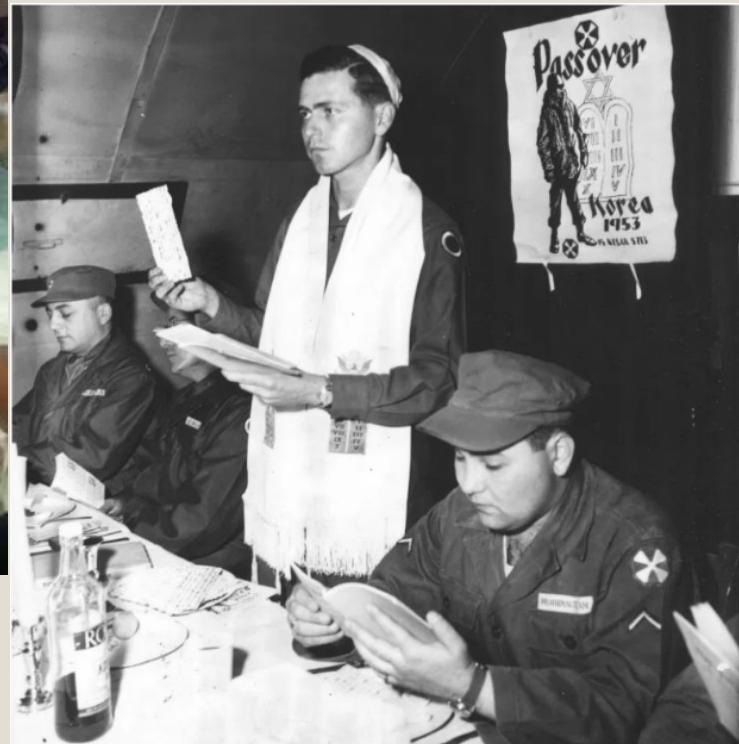

שולחן עורך - Shulchan orekh

Sifting wheat for matsah in Gondar Ethiopia

A soldiers' seder

שולחן עורך - Shulchan orekh

Reading from the Haggadah

שולחן עזרה - Shulchan orekh

Proverbs:

Jewish Neo-Aramaic in Zakho, Iraq: ‘ez moshe, qazele mnoshe (Holiday of Moses, He provides Himself [God helps needy people celebrate Passover])

Yiddish in Vilna, Lithuania: *Matses un vayn muz zayn, shmalts un eyer – nit zeyer* (matzah and wine are a must, chicken fat and eggs – not so much)

Fun fact:

Some Jews in Arabic-speaking lands avoid eating chickpeas on Passover, even though they eat other *kitniyot* (beans). One explanation is that *chummus* (chickpea) sounds like the way the word *chametz* (leavened products forbidden on Passover) is pronounced in Mizrachi Hebrew: *chames*.

שולחן עורך - Shulchan orekh

Ways to say “Kosher-for-Passover”:

Western Yiddish in Amrichshausen, Germany:
yonterfdig

Yiddish in Warsaw, Poland: paysechdik

Judeo-Georgian in Tbilisi, Georgia: kasheria
pesaxistvin

Jewish Malayalam in Chennamangalam,
India: pesaholle sadhangle

Judeo-Arabic in Sana'a, Yemen: altavaqa
almufatra (kasherized room for
preparing/storing Passover grains)

שולחן עורך - Shulchan orekh

Matzah:

Jews in most communities use variants of **מצה**, but here are some additional names for Passover unleavened bread:

Judeo-Tat/Juhuri in Derbent, Dagestan: qoqol

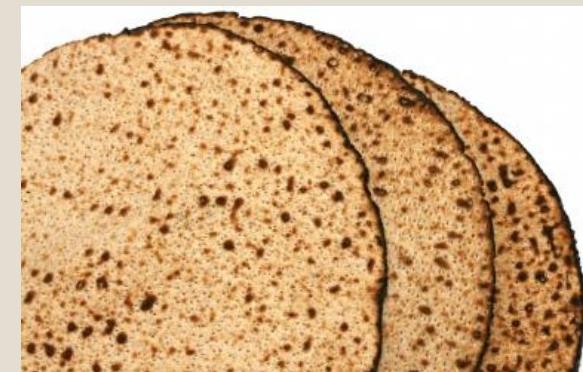
Judeo-Provençal in Comtat Venaissin, France: coudolo

Ladino in Salonika, Greece: sensenya

Judeo-Arabic in Baghdad, Iraq: jərdūqayi

Judeo-Arabic in Cairo, Egypt: faṭīr

Judeo-Arabic in Ḥugariyyah, Yemen: mašummōr

שולחן עזרה - Shulchan orekh

Passover seder:

Judeo-Greek in Ioannina, Greece: *chova* (duty)

Judeo-Arabic in Mossul, Iraq: *fassah* (verb – to conduct the seder)

Yiddish in Lvov/Lemburg, Ukraine: *praven/uprichtn dem sayder, saydern* (conduct the seder)

(The evening of) searching for and getting rid of chametz:

Yiddish in Bialystok, Poland: *di nacht tsi chumets batlen* (the night to void chametz); *boydekkh chumets zaan* (search for chametz [to be])

Haketía in Tetuan, Morocco: *dechamezzar* (de-chametz - infinitive verb)

Ladino in Salonica, Greece: *des hamesar* (de-chametz), *badkamiento* (search [badkar]-ing), *día de kal hamirá* (day of *kal chamira* - formula renouncing possession of chametz)

Judeo-Arabic in Bengazi, Libya: *lilet qto' el-ħamiṣ* (night of stopping the chametz)

Judeo-Arabic in Ksar Es-Souk, Morocco: *bdikt ħamiṣ* (searching for chametz – also used by women as a curse, meaning 'may [the person being cursed] become extinct')

Short cuts

Tzafun - צפון - Afikoman

*After the meal, hunt for the afikomen.
Eat it as the last bite of the seder meal.*

This time we eat the matsah without any words. (Ashkenazim)

(Sefardim say:) *Zekher l'korban Pesach hane'ekhal 'al hasova'.*

A remembrance of the Pesach sacrifice, the one eaten on fullness.

Everyone should get a piece of the actual afikoman. If someone needs to leave early, send them home with a piece.

The afikoman is the fourth matsah, the hidden one, the missing half that completes what is broken. It is the matsah of redemption. Just as “we don’t know what we will serve Hashem with until we come there” – the meaning of this matsah is concealed. It is a taste of the matsah we will eat in the days and nights of Mashiach (Messiah) – which we let ourselves eat and savor even now, before we experience the fullness of redemption.

Short cuts

ברך - Barekh

We pour the third cup and recite Grace:

A Song of Ascents; When the Hashem will bring back the captivity of Zion, we will be like dreamers. Then our mouth will be full of mirth and our tongue joyful melody; then they will say among the nations; "Hashem has done greatly with these." Hashem has done great things with us; we are happy. Hashem, return our captivity like streams in the desert. Those that sow with tears will reap with joyful song. Going, they may go and cry, carrying the bag of seed, coming back they will come in joyful song and carry their sheaves. (Psalms 126)

שיר המעלות, בשוב ה' את שיבת ציון
הינו כחלמים. אז י מלא שחוק פינו
ולשוננו רנה. אז י אמרו בגזים: הגדייל ה'
לעשות עם אלה. הגדייל ה' לעשות עמנוי
הינו שמחים. שובה ה' את שביתנו
פאפיקים בNEG. הזרעים בדמעה, ברנה
יקצרו. הלוּך ילה ובלחה נשא משך הזרע,
בא יבא ברנה נשא אלמתיו.

ברך – Barekh

Ashkenazi:

Leader: My friends, let's bless!

Response (and leader repeats):

May the Name of YHVH Adonai be blessed from now and forever. (Psalms 113:2)

Leader: With the permission of my friends:

Sefardi:

Leader: Come on, let's bless!

Response: With heavens permission!

Leader: With the permission of the exalted Holy Ruler and with your permission:

All continue: Let us bless [our God] from whose food we have eaten.

Response (and leader repeats): Blessed is [our God] from whose we have eaten and from whose goodness we live.

Ashkenazi: Blessed be the One and the Name.

אשכנזי:

חברי נבררי!

יהי שם יהוה מברך מעתה ועד עולם.

ברשותם חבריו

ספרדי:

הב לו ונבריר למלכა עלאה קדישא.
שמים!

ברשות מלכא עלאה קדישא
וברשותכם...

נברך [אלְהִינוּ] שֶׁאכָּלָנוּ מִשְׁלוֹ:
ברוך [אלְהִינוּ] שֶׁאכָּלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבְטוּבוֹ
חַיָּינוּ.

ברוך [אלְהִינוּ] שֶׁאכָּלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבְטוּבוֹ
חַיָּינוּ.

אש: ברוך הוא וברוך שמו

Barekh – בָּרֶךְ

Blessed be You YHVH Adonai our God ruler of all space-and-time, who feeds the entire world with goodness and grace and compassion, who gives bread to all flesh, for God's kindness is forever, and in whose great goodness food has never been lacking for us and never will lack for us forever and beyond. For this is the One, God, feeding and providing for all, who does good for all, preparing food for all God's creatures that the One created, through great kindness, as it says "Your hand You open and satisfy every life. Blessed be the One who feeds all.

First blessing: For feeding the whole world

ברוך אתה ייָהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם הַזֶּן אֶת הָעוֹלָם כָּלָו
בְּטוּבוֹ בְּחִסְד וּבְרָחְמִים הוּא
נוֹתֵן לְחֵם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם
חֲסִדּוֹ וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא
חֲסִר לָנוּ וְאֶל יִחְסַר לָנוּ מִזְוֹן
לְעוֹלָם וְעַד בְּעַבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי
הוּא אֵל זֶן וּמְפָרְנֵס לְכָל וּמְטִיב
לְכָל וּמְכִין מִזְוֹן לְכָל בְּרִיאָתוֹ אֲשֶׁר
בָּרָא ברוך אתה ייָהוָה הַזֶּן אֶת
הַכָּל.

Barekh – בָּרֶךְ

We give thanks to You YHVH our God for giving our ancestors a good wide land, and for bringing us out of Egypt and redeeming us from a domain of slaves, and for Your covenant and Your Torah, and for the life and food you have granted us – and for all, YHVH our God we thank You and bless You, as it says, “You will eat and be full/satisfied and bless YHVH Your God for the good land that the One gave to you”. Blessed be You YHVH for the land and for the food. *(abridged)*

Second blessing: For the land

נוֹזֵה לְפָנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל שְׁהַנִּחְלָת
לְאֲבוֹתֵינוּ אֶرֶץ חֲמִדָּה טוֹבָה וַרְחַבָּה, וְעַל
שְׁהַוּצָאָתֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִאֶרֶץ מִצְרָיִם,
וּפְדִיכְתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים, וְעַל בְּרִיתָה
שְׁחַתְמָתָ בְּבָשָׂרֵנוּ, וְעַל תּוֹרַתְךָ שְׁלָמָדְתָנוּ
וְעַל חֲקִיקָתְשָׁהּוֹדָעָתָנוּ, וְעַל חַיִם חַן וְחַסְד
שְׁחֻזְנָנוּתָנוּ, וְעַל אֲכִילָתְמִזְוֵן שָׁאָתָה זֶן
וּמִפְרְנָס אֹתָנוּ תָמִיד, בְּכָל יוֹם וּבְכָל עַת
וּבְכָל שָׁעה:
וְעַל הַכֶּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֲנַחֲנוּ מְזֻדִּים לְפָנָיו
וּמְבָרְכִים אֹתָהּ, יִתְבָּרֵךְ שְׁמֶךָ בְּפִי כָּל חַי
תָמִיד לְעוֹלָם וְעַד. פְּכַתּוּב: וְאֲכָלָתָ
וּשְׁבָעָתָ וּבְרָכָתָ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיךְ עַל
הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתָנוּ לְפָנָיו. בָּרוּךְ אָתָה
יְהוָה, עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּזְוֵן:

Please have mercy, Adonai our God, upon Israel, Your people; and upon Jerusalem, Your city; and upon Zion, the dwelling place of Your Glory; and upon the monarchy of the House of David, Your anointed one; and upon the great and holy house that Your name is called upon. Our God, our Father, tend us, sustain us, provide for us, relieve us from all of our troubles. And please do not make us needy, Adonai our God, not for the gifts of flesh and blood, but rather from Your full, open, holy and broad hand, forever and always.

An alternative:

Have compassion please YHWH our God on Israel Your people and on Jerusalem Your city and on Mt. Zion, that may it become the dwelling place of Your glory, and have compassion on all Your world, our healer, our provider and our sustainer, and protect all Your creatures, our relations, and sustain them, make abundance for all of us. Renew the face of the earth, please, and make Your land bloom with peace and Your reign with justice – soon and in our days.

ברך - Barekh

Third blessing #1: For compassion on the land and the people

רְחִמָּה נָא ה' אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ
וְעַל יְרוּשָׁלָם עִירְךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכָּנוֹ
בְּבּוֹדֶךָ וְעַל מֶלֶכְתְּךָ בֵּית דָוד מְשִׁיחָךְ
וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שְׁנָקָרָא
שְׁמָךְ עֲלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ רָעָנוּ זָוָנוּ
פְּרָנָסָנוּ וּכְלָבָלָנוּ וּהְרֹויִחָנוּ, וּפְרוֹתָה
לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ מִהָּרָה מִכֶּל צְרוֹתָינוּ.
וְנָא אֶל תָּצִירֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ, לֹא לִידֵי
מַתְנָתָה בָּשָׂר וְדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאתָם,
כִּי אִם לִידֵי הַמְּלָאָה הַפְּתֻוחָה
קָדוֹשָׁה וּהְרָחֶבֶה, שְׁלָא גְּבוּשׁ וְלֹא
גְּכָלָם לְעוֹלָם וְעַד.

ברך – *Barekh*

Our God and God of our ancestors,
may our remembrance arise and
come and reach and be seen and
desired and be heard and recalled
and remembered, and the
remembrance of our ancestors and
of all Your people, before You for
good life and peace, on this holy
holiday of *matsot*, to fill it with
compassion and to save us.

Blessed be You YHVH, who builds
Jerusalem through compassion and
peace.

Third blessing #2 – addition for the Holy Day

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יָעַלְהَا וִיבָא וַיָּגִיעַ וַיְרִאהֶה
וַיִּרְצֶחֶה וַיִּשְׁמַע וַיִּפְקֹד וַיִּזְכֹּר זָכְרוֹנֵנוּ וַיִּפְקֹדֵנוּ
זָכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, זָכְרוֹן מֶשֶׁיחַ בָּן דָוד עֲבֹדָה,
זָכְרוֹן יְרוּשָׁלָם עִיר קָדְשָׁה, זָכְרוֹן כָל עַמָּה בֵּית
יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיה, לְפָלִיטה לְטוּבָה לְחֻנוֹ וּלְחַסֶד
וּלְרַחְמִים, לְחַיִים וּלְשָׁלוֹם בַיּוֹם חַג הַמְצׁוֹת הַזֶּה
זָכְרָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בָוּ לְטוּבָה וַיִּקְדֹּנוּ בָוּ לְבָרְכָה
וּהוֹשִׁיעָנוּ בָוּ לְחַיִים. וּבְדָבָר יְשֻׁועָה וּרְחַמִּים חַסֶד
וְחַנְנוּ וּרְחַם עָלֵינוּ וּהוֹשִׁיעָנוּ, כִּי אֱלֹהֵיךְ עַנְינָנוּ, כִּי
אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וּרְחֻומָ אַתָּה. וּבָנָה יְרוּשָׁלָם עִיר
הַקָּדֵשׁ בָּמָהָרָה בִּימֵנוּ.

ברוך אתה ה', בונה ברחמי ו בשלום ירושלים.
אמון.

Barekh – בָּרֶךְ

Blessed be You YHVH our God, ruler of all space-and-time, our Father, our Mother, who nourishes us, our Ruler, our Might, who creates us, who redeems us, who shapes us, our Holy One, Jacob's Holy One, our shepherd, Israel's shepherd, the good ruler who does good to all – in every day the One did good, does good, will do good for us, the One will return to us blessings of grace and love, mercy and abundance and rescue, and all goodness (and from all good will never let us lack).

Fourth blessing: For all the goodness we receive

ברוך אתה ה', אלֹהינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
הַאֵל אָבִינוּ מֶלֶךְנוּ אֱדִירָנוּ בּוֹרָאנוּ
גּוֹאָלָנוּ יָזָרָנוּ קָדוֹשׁ יַעֲקֹבּ רֹעָנוּ
רֹועָה יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לְפָלֵל
שִׁבְכָּל יוֹם וַיּוֹם הוּא הַטּוֹב, הוּא מְטִיב,
הוּא יִטְבִּיב לָנוּ. הוּא גִּמְלָנוּ הוּא גּוֹמְלָנוּ
הוּא יִגְמְלָנוּ לָעֵד, לְחֻנָּה וְלְחַסְד וְלְרַחֲמִים
וְלִרְוחַח הַצָּלָה וְהַצָּלָה, בָּרָכה וִישׁוּעָה
נְחַמָּה פְּרָנָסָה וּכְלָפָלה וּרְחַמִּים וְחַיִּים
וּמְכָל טּוֹב לְעוֹלָם אֶל (וּשְׁלוּם וּכְל טּוֹב
). יִחְשְׁרָנוּ

Barekh – בָּרְךָ

Asking for further blessings (abridged)

May the compassionate One rule over us and be praised through us and provide for us with honor and send abundant blessing through all the work of our hands. May the merciful One heal us and make peace between us and break our yoke and plant the Torah in our hearts and lead us in uprightness to our land. May the merciful One bring us good news of salvation and comfort. May the compassionate One bless every one among us as the One blessed our ancestors – so may the One bless us together as one with a whole complete blessing, and a complete healing, and let us say, Amen! May the merciful one let us inherit a day that is all good, and bring us alive to the Messianic days and the coming world. The One who makes peace in the heights will make peace for us and for all Israel and for all who inhabit the world and say, Amen! YHVH will give the people strength; YHVH will bless the people with peace.

Short cuts

Third cup

We say *the blessing and drink while reclining to the left:*

Barukh atah Adonai Eloheinu
melekh ha'olam borey pri
hagafen.

Blessed be You, YHVH Adonai
our God, Ruler of all space and
time, who creates the fruit of
the vine.

ברוך אתה יהוה אלֵהינוּ מלך העולם בורא פרי הגפן.

Everyone says a blessing after this cup.

Pour out your wrath – opening the door for Elijah

Pour Your fierce anger onto the nations that did not know You and on the governments that did not call in Your name. For it has eaten Jacob and made his habitat desolate. (Psalms 79:6-7) Pour on them Your fury and make You burning anger grip them. (Psalms 69:25) Pursue in anger and destroy them from under YHVH's heavens. (Lament. 3:66)

We can only welcome Elijah after we have given our anger over to God's custodianship and truly let it go. Only then can we come into "the land" in a manner that is redemptive, as it says, "I will bring you into the land". Pour Elijah's cup.

- Curious fact: In Judeo-Italian, *shefokh* can mean "to vomit," based on this text.

הגוים אֲשֶׁר לֹא יִדְעָו וְעַל שְׁפֵךְ חַמְתָּךְ אֶל מַמְלָכּוֹת אֲשֶׁר בָּשָׂמָךְ לֹא קָרָאוּ. בַּי אֲכַל אֶת עַלְيָהֶם צָעַמֶּךְ גַּוּרוּ הַשְּׁמָנוֹ. שְׁפֵךְ יַעֲקֹב וְאֶת וּפְרוֹן אַפְּךְ יִשְׁגַּם. תַּرְדַּף בָּאָפָּךְ וְתַשְׁמִידָם מִתְחַת שְׁמֵי הָ'.

Many liberal haggadahs leave out this paragraph, which calls on God to destroy the nations. But we need to do something with the anger we rightly feel when thinking about Jewish history. Should we repress or deny that anger? Act it out in the desire for vengeance? The haggadah instead asks God to take over our anger from us and find its right use. This only works if the moment is cathartic and not a hardening of anger or fear.

Short cuts

Eliyahu Hanavi

We open the door to welcome Eliyahu Hanavi - Elijah the Prophet.

**Eliyahu hanavi,
Eliyahu hatishbi,
Eliyahu, Eliyahu, Eliyahu hagiladi.
Bimheirah b'yameinu,
yavo eileinu,
im Mashiach ben David,
im Mashiach ben David.**

אליהו הנביא, אליהו התשבי, אליהו הגלעדי
במהרה בימנו יבוא אלינו עם מישים בן דוד

There is a modern custom to pour Miriam's cup – a cup of water to remember the well that sprang up in the desert in the merit of Miriam the prophet!

A Moroccan tradition: say,
“Did he drink from his cup? Did
he sit in his chair?”

Short cuts

Hallel - הַלְל (selections)

YHVH Adonai who remembers us, will bless; The One will bless the House of Israel; will bless the House of Aaron; will bless all who revere YHVH. *Praise Yah! Halleluyah!* (Psalms 115)

Praise the name of YHVH Adonai, all nations; extol the One, all peoples, for God's love overpowers us... Praise Yah! Give thanks to YHVH who is good, whose love is forever... Let those that revere YHVH say it now, for divine love is forever." (Psalms 117-118:4)

ה' זכרנו יברך. יברך את בית ישראל, יברך את בית אהרון, יברך יראי ה', פקוטנים עם הגמדים. יסף ה' עליכם, עליכם ועל בנייכם. ברוכים אתם לה', עשה שמים וארץ. השמים שמים לה' והארץ נתנו לבני אדם. לא המתים יהלויה ולא כל יורדי דוממה. ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם. פללייה.

פללו את ה', כל גוים, שכחוהו כל פאמים. כי גבר עלינו חסדו, ואמתת ה' לעולם. הפללייה. הודה לה', כי טוב כי לעולם חסדו. יאמרו נא ישראל כי לעולם חסדו. יאמרו נא בית אהרון כי לעולם חסדו. יאמרו נא יראי ה' כי לעולם חסדו.

*Min hametzar karati yah
 Anani bamerchav yah
 From the narrow space I
 called Yah; Yah answered me
 from the wide space.
 Pitchu li sha'arei tzedek, avo
 vam, odeh yah. (x2) Zeh
 hasha'ar ladonay, tzadikim
 yavo'u vo. (x2)
 Open up for me the gates of
 righteousness; I will enter them
 and thank YHVH. This is the
 gate of YHVH, the righteous
 will enter it. (Psalms 118:5-20)*

*Ana Adonai hoshi'a na! (x2)
 Ana Adonai hatslichah na!
 (x2) Please YHVH, please save!
 Please YHVH, please rescue!*

הallel - (selections)

מן המצר קראתי יְהוָה,
 ענני במרחב יְהוָה.

פתחו לי שער צדק, אבא בם,
 אודה יְהוָה. זה השער לה', צדיקים
 יבואו בו.

אודף כי עניתני ותהי לי לישועה.
 אודף כי עניתני ותהי לי לישועה.
 אבן מסוי הבונים היתה לראש
 פנה. אבן מסוי הבונים היתה בראש
 פנה. מיאת ה' היתה זאת
 היא נפלאת בעינינו. מיאת ה'
 היתה זאת היא נפלאת בעינינו.

אנא ה', הושעה נא. אנא ה',
 הושעה נא. אנא ה', הצלילה נא.
 אנא ה', הצלילה נא.

הלל - Hallel

מן המצר קראתי יְהָ, עתני במרחב יְהָ.
יהוה לִי, לא אִירא – מה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם,
יהוה לִי בָּעֵזֶר ואני אָרְאָה בְּשָׁנָאִי. טוֹב
לְחַסּוֹת בַּי מִבְטָח בְּאָדָם. טוֹב לְחַסּוֹת
בַּיהוּה מִבְטָח בְּנָדִיבִים.

From the narrow space I called,
Yah, God; Yah answered me from
the wide space. God is for me, I
will not fear, what can any
human do to me? YHVH comes
for me along with my helpers, and
I will see it despite those that hate
me. It is good to take refuge with
YHVH, better than to trust in
humanity. It is good to take
refuge with YHVH, better than to
trust in leaders.

Play ▶

Chloe Pourmorady and Asher Shasho Levy: *Min Hamessar* – Syrian, Iraqi, and Sephardic melodies. If you're short on time, [start at 5:43 with the beautiful duet](#).

Short cuts

Fourth cup

We say the blessing and drink while reclining to the left:

Barukh atah Adonai Eloheinu melekh ha'olam borey pri hagafen.

Blessed be You, YHVH Adonai our God, Ruler of all space and time, who creates the fruit of the vine.

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בָּרוּךְ פַּרְעִי הַגָּפָן.

Ashkenazim say a blessing after this cup.
Sefardim and Mizrahim do not.

Nirtzah - נרצה

The Pesach order has been unfolded according to its law, justice and statute. As we merited to tell in order the story of leaving Egypt, so may we merit to do it (the sacrifice). Pure One dwelling in the exalted place, sustain the community of the congregation – who can count them? Soon lead those plantings of the stock, redeemed, to Zion with glad song!

L'shana haba'a b'yerushalayim x3
L'shana haba'a b'yerushalayim habnuyah

Next year, in the rebuilt Jerusalem.

May it be rebuilt through peace, and may all the peoples living there live in peace with each other.

חסל סדור פסח מהלכתו, בכל משפטו וחקתו. כאשר זכינו לסדר אותו כן נזכה לעשותו. זו שוכן מעוננה, קומם קהל עדת מי מנה. בקרוב נהל נטעי כנה פדים לציון ברינה. לשנה הבאה בירושלים הבניה.

Short cuts

Counting of the Omer - ספירת העומר

The second night of Pesach is the first night of the Omer, the 49-day count between Passover and Shavuot, between the barley and wheat harvests:

Blessed be You, YHVH Adonai our God, Ruler of all space and time, who has made us holy through commandments and has commanded us about counting of the omer.

Today is the first day of the omer.

ברוך אתה ה', אליהינו מלך העולם, אשר
קדשנו במצוותיו וצונו על ספירת העומר.
היום יום אחד בעומר.

Lovingkindness in lovingkindness
Chesed sheb'chesed

Get neohasid's Omer Counter
app:<http://neohasid.org/omer/apps/>

Art: <https://bestomerever.tumblr.com/>

Omer counting song:
http://www.neohasid.org/audio/omer_dance/

Adir Hu - אדיר הוּ - part 1

Mighty is the One, may that One build the house soon. Quickly, quickly, in our days, soon. God build, God build, build Your house soon.

Chosen is the One, great is the One, noted is the One. Quickly, quickly, in our days, soon. God build, God build, build Your house soon.

Splendid is the One, distinguished is the One, meritorious is the One. Quickly, quickly, in our days, soon. God build, God build, build Your house soon.

Pious is the One, pure is the One, unique is the One. Quickly, quickly, in our days, soon. God build, God build, build Your house soon.

Powerful is the One, wise is the One, A Ruler is the One. Quickly, quickly, in our days, soon. God build, God build, build Your house soon.

אדיר הוּ יבנה בַּיְתָו בְּקָרֶוב. בִּמְהֻרָה,
בִּמְהֻרָה, בִּימִינֵנוּ בְּקָרֶוב. אֲלֹ בְּנָה, אֲלֹ בְּנָה,
בְּנָה בִּיתְפֵ בְּקָרֶוב.

בְּחוֹר הוּ אֲדֹל הוּ אֲגֹל הוּ יבנה בְּיִתָו
בְּקָרֶוב. בִּמְהֻרָה, בִּמְהֻרָה, בִּימִינֵנוּ בְּקָרֶוב.
אֲלֹ בְּנָה, אֲלֹ בְּנָה, בְּנָה בִּיתְפֵ בְּקָרֶוב.

חָדוֹר הוּ אֲוֹתִיק הוּ אֲזָכַי הוּ יבנה בְּיִתָו
בְּקָרֶוב. בִּמְהֻרָה, בִּמְהֻרָה, בִּימִינֵנוּ בְּקָרֶוב.
אֲלֹ בְּנָה, אֲלֹ בְּנָה, בְּנָה בִּיתְפֵ בְּקָרֶוב.

חָסִיד הוּ אֲטָהָור הוּ אֲוֹחִיד הוּ יבנה בְּיִתָו
בְּקָרֶוב. בִּמְהֻרָה, בִּמְהֻרָה, בִּימִינֵנוּ בְּקָרֶוב.
אֲלֹ בְּנָה, אֲלֹ בְּנָה, בְּנָה בִּתְפֵ בְּקָרֶוב.

פְּבִיר הוּ אֲלָמוֹד הוּ אֲמָלֵף הוּ יבנה בְּיִתָו
בְּקָרֶוב. בִּמְהֻרָה, בִּמְהֻרָה, בִּימִינֵנוּ בְּקָרֶוב.
אֲלֹ בְּנָה, אֲלֹ בְּנָה, בְּנָה בִּתְפֵ בְּקָרֶוב.

Adir Hu - אדיר הוּ - part 2

Awesome is the One, exalted is the One, heroic
is the One. Quickly, quickly, in our days, soon.
God build, God build, build Your house soon.
Redeeming, righteous, holy is the One. Quickly...
Compassionate is the One, almighty is the One,
powerful is the One. Quickly...

Neat fact:

A Passover greeting in Western Yiddish
(Germany, Alsace-Lorraine, Switzerland) is *bauet gut* (build well), likely a reference to the
rebuilding of the Temple mentioned in this song.

נורא הוּ, סגיב הוּ, עוז הוּ בְּבִיתוֹ
בָּקָרֶוב. בָּמַהֲרָה, בָּמַהֲרָה, בִּימֵינוֹ בָּקָרֶוב.
אל בְּבִנָה, אל בְּבִנָה, בְּבִנָה בִּיתְךָ בָּקָרֶוב.
פּוֹדֵה הוּ, צָדִיק הוּ, קָדוֹשׁ הוּ בְּבִיתוֹ
בָּקָרֶוב. בָּמַהֲרָה, בָּמַהֲרָה, בִּימֵינוֹ
בָּקָרֶוב. אל בְּבִנָה, אל בְּבִנָה, בְּבִנָה בִּיתְךָ
בָּקָרֶוב.

רְחוּם הוּ, שְׂדֵי הוּ, פְּקִיעִיף הוּ בְּבִנָה
בִּיתְךָ בָּקָרֶוב. בָּמַהֲרָה, בָּמַהֲרָה, בִּימֵינוֹ
בָּקָרֶוב. אל בְּבִנָה, אל בְּבִנָה, בְּבִנָה בִּיתְךָ
בָּקָרֶוב.

Ki Lo Na'eh - כי לו נאה - part 1

Since for the One it is pleasant,
for God it is suited.

Mighty in rulership, properly chosen, whose
troops shall say, "Yours and Yours, Yours since
it is Yours, Yours and even Yours, Yours,
Hashem, is the kingdom; since for the One it
is pleasant, for God it is suited."

Noted in rulership, properly splendid, whose
distinguished ones will say, "Yours and Yours,
Yours since it is Yours, Yours and even Yours,
Yours, Hashem, is the kingdom; since for the
One it is pleasant, for God it is suited."

Meriting rulership, properly powerful, whose
scribes shall say, "Yours and Yours, Yours
since it is Yours, Yours and even Yours, Yours,
Hashem, is the kingdom; since for the One it
is pleasant, for God it is suited."

כי לו נאה, כי לו יאה.

אדיר במלוכה, בחור בהלכה,
גדודי יאמרו לו: לך ולה, לך כי לך,
לך אף לך, לך ה' המלכה, כי לו
נאה, כי לו יאה.

דגול במלוכה, הדור בהלכה,
ותיקיו יאמרו לו: לך ולה, לך כי לך,
לך אף לך, לך ה' המלכה, כי לו
נאה, כי לו יאה.

זכאי במלוכה, חסין בהלכה
טפסרו יאמרו לו: לך ולה, לך כי לך,
לך אף לך, לך ה' המלכה, כי לו
נאה, כי לו יאה.

Ki Lo Na'eh - כי לו נאה - part 2

Unique in rulership, properly powerful,
whose learned ones say, "Yours and
Yours, Yours since it is Yours, Yours and
even Yours, Yours, Hashem, is the
kingdom; since for the One it is pleasant,
for God it is suited."

Reigning in rulership, properly awesome,
those surrounding the One say, "Yours..."
Humble in rulership, properly redeeming,
whose righteous ones say, "Yours..."

Encompassing rulership, properly
supporting, whose simple and innocent
ones say, "Yours and Yours, Yours since it
is Yours, Yours and even Yours, Yours,
Hashem is the kingdom; since for the One
it is pleasant, for God it is suited."

יחיד במלוכה, פביר בהלכה למדו יאמרו
לו: לך ולה, לך כי לך, לך אף לך, לך ה'
המלךה, כי לו נאה, כי לו יאה.
מושל במלוכה, נזרא בהלכה סביביו
יאמרו לו: לך ולה, לך כי לך, לך אף לך, לך
ה' המלכה, כי לו נאה, כי לו יאה.
עניו במלוכה, פודה בהלכה, צדיקיו יאמרו
לו: לך ולה, לך כי לך, לך אף לך, לך ה'
המלךה, כי לו נאה, כי לו יאה.
קדוש במלוכה, רחום בהלכה שנאננו
יאמרו לו: לך ולה, לך כי לך, לך אף לך, לך
ה' המלכה, כי לו נאה, כי לו יאה.
תקיף במלוכה, תומך בהלכה תמיימי
יאמרו לו: לך ולה, לך כי לך, לך אף לך, לך
ה' המלכה, כי לו נאה, כי לו יאה.

Echad Mi Yodea - Who Knows One? – part 1 (English: rap version)

Who knows **one**? I know one: One is Hashem, One is Hashem, One is Hashem, in the heavens and the earth.

Ooh-ah-ooh-ah-ah. Ooh-ah-ooh-ah-ah.

Who knows **two**? I know two: two are the tablets that Moshe brought, and one is Hashem... in the heavens and the earth.

Who knows **three**? I know three: three are the papas and...

Who knows **four**? I know four: four are the mamas and...

Who knows **five**? I know five: five are the books of the Torah and...

אחד מי יודע? אחד אני יודע: אחד אלְהינוּ שֶׁבְשָׁמִים וּבָאָרֶץ.
שְׁנִים מי יודע? שניים אני יודע: שני לוחות הברית. אחד אלְהינוּ שֶׁבְשָׁמִים וּבָאָרֶץ.

שְׁלִשָּׁה מי יודע? שלשה אני יודע:
שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלְהינוּ שֶׁבְשָׁמִים וּבָאָרֶץ.

אַרְבָּע מי יודע? ארבע אני יודע:
אמהות, שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלְהינוּ שֶׁבְשָׁמִים וּבָאָרֶץ.

חֲמִשָּׁה מי יודע? חמישה אני יודע:
 חמישה חומשי תורה, ארבע אמהות,
 שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלְהינוּ שֶׁבְשָׁמִים וּבָאָרֶץ.

Echad Mi Yodea - Who Knows One? – part 2 (English: Rap version)

Who knows **six**? I know six: six are
the books of the Mishnah and...
Who knows **seven**? I know seven:
seven are the days of the week,
Ooh Ah! And...
Who knows **eight**? I know eight:
eight are the days of *milah* and...

שָׁשָׁה מִי יֹדֵעַ? שָׁשָׁה אֲנִי יֹדֵעַ: שָׁשָׁה
סְדִירִי מְשֻׁנָּה, חֲמִשָּׁה חֻומְשִׁי תּוֹרָה,
אֶרְבָּעָ אַמְּהוֹת, שֶׁלֶשֶׁת אַבּוֹת, שְׁנִי לְחֹזֶת
הַבְּرִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבָשָׁמִים וּבָאָרֶץ.
שְׁבָעָה מִי יֹדֵעַ? שְׁבָעָה אֲנִי יֹדֵעַ:
שְׁבָעָה יְמִי שְׁבָתָא, שָׁשָׁה סְדִירִי מְשֻׁנָּה,
חֲמִשָּׁה חֻומְשִׁי תּוֹרָה, אֶרְבָּעָ אַמְּהוֹת,
שֶׁלֶשֶׁת אַבּוֹת, שְׁנִי לְחֹזֶת הַבְּרִית, אֶחָד
אֱלֹהֵינוּ שְׁבָשָׁמִים וּבָאָרֶץ.
שְׁמֹנוֹה מִי יֹדֵעַ? שְׁמֹנוֹה אֲנִי יֹדֵעַ:
שְׁמֹנוֹה יְמִי מִילָּה, שְׁבָעָה יְמִי שְׁבָתָא,
שָׁשָׁה סְדִירִי מְשֻׁנָּה, חֲמִשָּׁה חֻומְשִׁי
תוֹרָה, אֶרְבָּעָ אַמְּהוֹת, שֶׁלֶשֶׁת אַבּוֹת,
שְׁנִי לְחֹזֶת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ
שְׁבָשָׁמִים וּבָאָרֶץ.

Echad Mi Yodea - Who Knows One? – part 3

Who knows **nine**? I know nine:
nine are the months of a baby
and...

Who knows **ten**? I know ten: ten
are THE commandments and...

Who knows **eleven**? I know
eleven: eleven are the stars in
Joseph's dream...

תשעה מי יודע? תשעה אני יודע: תשעה ירחי
לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה
סדרי משנה, חמישה חומשי תורה, ארבע
אמותות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד
אלヒינו شبשים ובראץ.

עשרה מי יודע? עשרה אני יודע: עשרה דבריה,
תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי
שבתא, ששה סדרי משנה, חמישה חומשי
תורה, ארבע אמותות, שלשה אבות, שני לחות
הברית, אחד אלヒינו شبשים ובראץ.

אחד עשר מי יודע? אחד עשר אני יודע: אחד
עشر כוכביה, עשרה דבריה, תשעה ירחי לדה,
שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה
סדרי משנה, חמישה חומשי תורה, ארבע
אמותות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד
אלヒינו شبשים ובראץ.

Echad Mi Yodea - Who Knows One? – part 4

Who knows **twelve**? I know twelve:
twelve are the tribes of Yisrael...
Who knows **thirteen**? I know thirteen:
Thirteen are the attributes of God.
Twelve are the tribes of Yisrael. Eleven
are the stars in Joseph's dream. Ten
are THE commandments. Nine are the
months before a baby's born. Eight are
the days before a baby boy's bris.
Seven are the days of the week. Six
are the books of the Mishnah. Five are
the books of the Torah. Four are the
mamas, and three are the papas, and
two are tablets that Moshe brought.
One is Hashem, one is Hashem, one is
Hashem! In the heavens and the
earth.

שנים עשר מי יודע? שנים עשר אני יודע:
שנתיים עשר שבטיא, אחד עשר כוכביה,
עשירה דבריא, תשעה ירכיה לדה, שמונה ימי¹
מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משלנה,
חמשה חומשי תורה, ארבע אמותות, שלשה
אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו
שבשמיים ובארץ.

שלשה עשר מי יודע? שלשה עשר אני יודע:
שלשה עשר מקדיא. שנים עשר שבטיא, אחד
עשර כוכביה, עשירה דבריא, תשעה ירכיה
לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא,
ששה סדרי משלנה, חמשה חומשי תורה,
ארבע אמותות, שלשה אבות, שני לחות
הברית, אחד אלהינו שבسمים ובארץ.

Who Knows One? – Bukharian / Judeo-Tajik

Sezdakhum kie medonad? [Who knows the thirteenth?]

Sezdakhum man' medonam! [I know the thirteenth.]

Sezdakhum: sezdah khislatcho. [Thirteenth: the 13 Attributes (of God).]

Duvozdakhum: duvozdah shivtocho. [Twelfth: the 12 Tribes.]

Yozdakhum: yozdah sitoracho. [Eleventh: the 11 Stars
(in Joseph's dream).]

Dakhumin: dakh sukhanon. [Tenth: the 10 Utterances
(Commandments).]

Nokhumin: noch mochie zanon. [Ninth: the nine months of pregnancy.]

Khashtumin: khasht rouzi millo. [Eighth: the eight days of circumcision.]

Khaftumin: khaft rouzi khafta. [Seventh: the seven days of the week.]

Shishtumin: shash sidrey mishno. [Sixth: the six Orders of the Mishnah.]

Panjumin: panj sifrey Toro. [Fifth: the five books of Torah.]

Chorumin: chor' modaron. [Fourth: the four Matriarchs.]

Seyumin: se'e padaron. [Third: the three Patriarchs.]

Duyumin: du'u lavchie gavkhar. [Second: the two Tablets of the Covenant.]

Yakumin: Khudoyi pabun olamin. [First: God, Lord of Heaven and Earth.]

Play ▶

נוּהוֹמִין כֵּי פְּרַקָּאָגָן. נָהוֹמִין מִן פְּרַקָּאָגָן. נָהוֹמִין גַּהֲןָמָן. שְׁתָתוֹמִין סְשָׁתָּה
רוּחַ מְלָה. פְּתָהָמִין כְּפַתְּרָה. שְׁוֹתָמוֹן שְׁוֹדְרִי מְשֻׁהָה. פְּנָמִינוֹ פְּתָגָה
סְפָרִי תְּרָהָה. גְּאַהֲרָמִינוֹ בְּאַהֲרָמָה. טְהָרָמִינוֹ כְּפָרָה. דְּוָיָמִין דַּזְּוָהָרִי
גְּוָוָהָרִי. בְּצָמָן בְּגָדָאיִי בְּגָדָעָמָן.

Нуҳумин кӣ медонад? Нуҳумин ман медонам. Нуҳумин нӯҳ моязи занон. Ҳаштумин ҳашт рӯзни Мило. Ҳафтумин ҳафт рӯзни ҳафта. Шиштумин шиш Сидрой Мислино. Панҷумин панҷ Сефреи Туру. Ҷорумин чор модарон. Секунин се падарон. Дуюмин ду лавхи пакхар. Якумин Ҳудои Рабул ъоламин.

نهمن کي مي داند؟ نهمن من مي دام. نهمن به ماه زان. هفتمن هفت روز
هفت. ششمن شش سفري ميشا. پنچمن پنج سفري تورا. چهارمین چهار هادوان.
سومين سه بدران. دومين دو لوح كوه. يكيمين خدای رب العالمين.

Who knows the ninth? I know the ninth. Ninth are the 9 months of pregnancy, eighth
are the 8 days of circumcision, seventh are the 7 days of the week, sixth are the 6
Orders of the Mishnah, fifth are the 5 Books of Torah, fourth are the 4 Matriarchs,
third are the 3 Patriarchs, second are the 2 Tablets of the Covenant, first is God, Lord
of heaven and earth.

Who Knows One? - Syrian Judeo-Arabic

*Min ya'elam wumin
yidri*
Allah rab el mijallî
heda hinen il tleta'ash
tleta'ash il bar-misvah
tma'ash shibte Yisrael
hda'ash kokab bisama
fasher qilmat itorah
tisa'at ishhor il hible
tmint-iyyam il mila
sab'at-iyyam il hupa
site sdadir il Mishna
khamse msahaf itorah
Arba'a imatna
wutlate abatna
wutnen Musa
waAharon
wahid yali khalana
Allahu Allahu la ilahh
illa hu

Who knows, and who understands?
God is the master of the revealed
universe
God is the one and the only Creator.
God, God, there is no God but God.
Thirteen is bar misvah
twelve tribes of Israel
eleven stars in the sky
ten commandments
nine months of pregnancy
eight days for circumcision
seven days for huppa
six orders of the Mishna
five books of the Torah
four mothers
three fathers
two are Moses and Aaron
God is the one and the only Creator.
God, God, there is no God but God.

Play >

Asher Shasho Levy and Chloe Pourmorady

Who Knows One? - Ladino

Kien supiense i entendiere? Alavar al dyo kreyense.
[Who knows and understands? Praise God the Creator.]

Kwalo son los TREDJE? [What are THIRTEEN?]

TREDJE anyos de bar mitzva. [THIRTEEN years for bar mitzvah.]

DODJE tribus de Israel. [TWELVE tribes of Israel.]

ONZE hermanos sin Yosef. [ELEVEN brothers without Joseph.]

DYEZ los mandamiento de la ley. [TEN commandments of the law.]

MUEVE meses de la prenyada. [NINE months of pregnancy.]

OCHO dias de la milá [EIGHT days for circumcision.]

SIETE dias kon shabat. [SEVEN days with Shabbat.]

SEISH dias de la semana. [SIX days of the week.]

SINKO livros de la ley. [FIVE books of the law.]

KWATRO madres de israel. [FOUR mothers of Israel.]

TRES muestros padres son. [THREE are our fathers.]

DOS Moshe y Aron. [TWO Moses and Aaron.]

UNO es el kriador, baruh hu u'varuh shemo. [ONE is the Creator, blessed be and his name.]

Play ▶

Ya'akov Tsur Ben Ovadiah

Who Knows One? - Yiddish

Mu asapru, mu adabru, ay day, ay day, yam da day day day.

Ver ken zogn ver ken redn vos di DRAYTSN batayt? [Who can say what THIRTEEN means?]

DRAYTSN iz men bar mitsve. [THIRTEEN, one is a bar mitzvah.]

TSVELF zenen di shvotim. [TWELVE, those are the tribes.]

ELF ZENEN di shtern. [ELEVEN, those are the stars.]

TSEN zenen di gebot. [TEN, those are the Commandments.]

NAYN zenen khedoshim trogt men. [NINE those are the months you're carried.]

AKHT teg iz der bris. [EIGHT days is the bris.]

ZIBN zenen di vokh-teg. [SEVEN, those are the weekdays.]

ZEKS zenen mishnayes. [SIX, those are the books of the Mishnah.]

FINF zenen khamushim. [FIVE, those are the books of the Torah.]

FIR zenen di imoies (mames). [FOUR, those are the mothers.]

DRAY zenen di oves (fates). [THREE, those are the fathers.]

TSVEY zenen di lukhes. [TWO, those are the tablets.]

Un EYNER iz dokh got. [And ONE, that one is of course God.]

Un got iz eyner, un vayter keyner. [And God is One, and there is no other.]

Play >

Book of J: Jewlia Eisenberg, a"h and Jeremiah Lockwood

See more languages at jewishlanguages.org

Chad Gadya – חַד גָּדִיא One Little Goat

Chad gadya, chad gadya (one little goat, one little goat).

My father bought for two zuz, *chad gadya, chad gadya.*
Then came a cat and ate the goat...
Then came a dog and bit the cat that ate the goat...
Then came a stick and beat the dog that bit...
Then came fire and burned the stick that beat...
Then came water and quenched the fire that burned...
Then came an ox and drank the water that quenched...
Then came a *shochet* (butcher) and slaughtered the ox that drank...

Then came the *Malakh Hamavet* (angel of death) and slaughtered the *shochet*...

Then came the Holy One, blessed be, and slaughtered the *Malakh Hamavet*, that slaughtered the *shochet*, that slaughtered the ox, that drank the water, that quenched the fire, that burned the stick, that beat the dog, that bit the cat, that ate the goat, my father bought for two zuz.

Chad gadya, chad gadya.

חַד גָּדִיא, חַד גָּדִיא חֲבִין אָבָא בְּתֵרִי זָמִן, חַד גָּדִיא, חַד גָּדִיא...
וְאַתָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשַׁחַט לְמַלְאָךְ הַמְּמוֹת,
דְּשַׁחַט לְשׁוֹחֵט, דְּשַׁחַט לְתֹזְרָא, דְּשַׁתָּה לְמַיָּא,
דְּכַבָּה לְנוֹרָא, דְּשַׁרְף לְחוֹטְרָא, דְּהַכָּה לְכַלְבָּא,
דְּנַשְּׁף לְשֻׁוֹנְרָא, דְּאַכְּלָה לְגָדִיא, חֲבִין אָבָא בְּתֵרִי
זָמִן. חַד גָּדִיא, חַד גָּדִיא.

All can participate by making the sound of each animal or object after it's named

Chad Gadya - Syrian Judeo-Arabic

Wa-ijs ilmuqadas
mubarak hu, ḥwa-
akhad malak ilmot,
illađi akhad rouḥ i-
dabaḥ, illađi dabaḥ i-
tor, illađi shireb il
maye, illađi ṭafet i-nar,
illađi ḥaret il 'aşaye,
illađi darbet il kaleb,
illađi 'ad il iṭa, illađi
aklet il jidi, illađi shtara
li abi bimasheriten,
waḥad jidi waḥad jidi.

Play >

Asher Shasho Levy
and Chloe Pourmorady

אַחֲד תְּהִלָּה Had Gadya
(One Little Goat)

Syrian Judeo-Arabic -
Damascus
(Waḥad jidi)

Asher Shasho Levy and Chloe Pourmorady

A mayse mit a tsigele, hert oys ovois-uvonim
Der foter hot batsolt far ir tsvey gildn
mezumonim.
Di umshildike tsigele zi shpringt arum in hoyz.
Plutsem kumt a beyze kats, un khapt un frest
es oyf.
Di tsigele, di tsigele, hert oys ovis-uvonim.
Der foter hot batsolt far it tsvey gildn
mezumonim.
Khad-gad-yo, had-gad-yo.
Der hunt hot faynt gehat di kats dos treft
zikh al-pi-rov.
Er klert nit lang un khapt ir on un makht fun ir
a sof.
Der hunt iz dokh dem shtekn vert, er iz dokh
beyz un shlekht.
Der shtekn git im klep vi bob un meynt er iz
gerekht.
Di tsigele, di tsigele, hert oys ovois-uvonim
Der foter hot batsolt far ir tsvey gildn
mezumonim.
Khad-gad-yo, had-gad-yo.

Chad Gadya - Yiddish

Play ▶

Book of J: Jewlia Eisenberg, a"h and
Jeremiah Lockwood

Chad Gadya - Bukharian / Judeo-Tajik

*Ve biyomad ha-Qodösh
Borukh Hu ve bikhush be
malakh ha-movet, onchi
bikhush be shöhet,
onchi zobeh khord be
on gov, onchi binöshid
be ob, onchi khomösh
khard be otash, onchi
bisözond be aso, onchi
bizad be on sag, onchi
bigozid be pishok, onchi
bikhörd be buzghola,
onchi bikharid padar be
du tanga. Jon buzghola,
jon buzghola.*

Play >

Asher Shasho Levy and Chloe Pourmorady

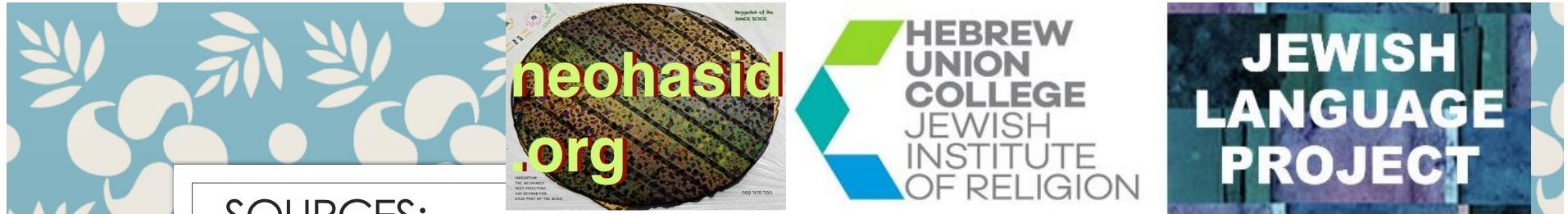
Chad Gadya - Ladino

*I vino el Santo
Bendicho, i mato al
malah amavet, ke
se yevo al shohet,
ke mato al buey,
ke se bevyo al
agua, ke amato al
fuego, ke kemo al
palo, ke aharvo al
perro, ke modryo al
gato, ke kome al
kavritiko, ke lo
merko mi padre,
por dos levanim.*

Play >

Asher Shasho Levy and Chloe Pourmorady

SOURCES:

<https://www.sefaria.org/>
<https://www.jewishlanguages.org/passover>
<http://neohasid.org/zman/pesach/InnerSeder>

Images from various sites.
Abadi, Jennifer Felicia. 2018. Too Good to Passover: Sephardic & Judeo-Arabic Seder Menus and Memories from Africa, Asia and Europe. Jennifer Abadi.
Kurshan, Ilana. 2008. Why Is This Night Different from All Other Nights?: "The Four Questions" Around the World. Schocken.
Lowenstein, Steven. 2000. The Jewish Cultural Tapestry: International Jewish Folk Traditions. Oxford University Press.
Moss, David. The Moss Haggadah.
Ochs, Vanessa. 2020. The Passover Haggadah: A Biography. Princeton University Press.
Raphael, Chaim. 1993. A Feast of History: The Drama of Passover through the Ages. Reprint edition. Bnai Brith International.
Spiegel, Murray, and Rickey Stein. 2013. 300 Ways to Ask the Four Questions. Second edition. Spiegel-Stein Publishing.

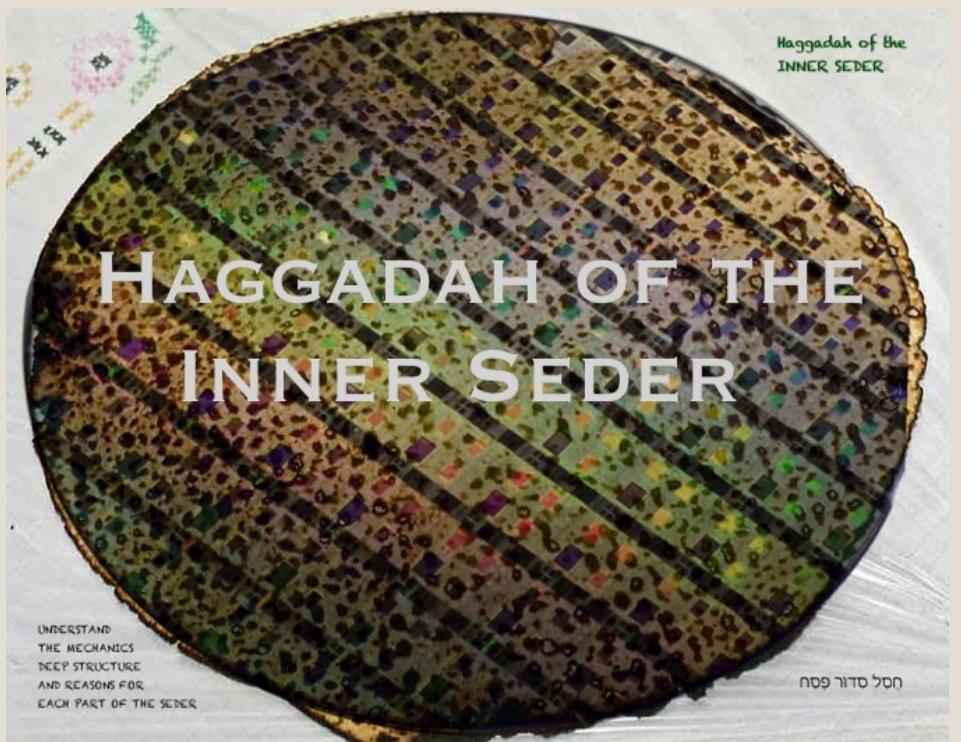
101

Short cuts

Omitted sections

Most of the translations above (except for the songs) come from the *Haggadah of the Inner Seder* by Rabbi David Seidenberg. You can find the Hebrew texts for the Magid section in the following slides.

If you want to include the entire *Haggadah* text in Hebrew, you can move these slides to the sections where they belong above. You can also find complete Hebrew with complete English translation in the [*Haggadah of the Inner Seder*](#) (<http://neohasid.org/zman/pesach/InnerSeder/>), or at Sefaria.org.

Omitted or abridged Hebrew sections

מעשה ברבי אלעזר ורבי יהושע בר-עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסכין בבני-ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל-אותו הלילה, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריית שמע של שחרית. אמר רבי אלעזר בר-עזריה אני בן שבעים שנה ולא זכייתי שתאמיר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא, שנאמר, למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך הילוות. ותקמים אומרים ימי חייך העולם הזה. כל ימי חייך להביא לימות המשיח:

יכול מראש חיש? תלמוד לומר ביום ההוא. אי ביום ההוא יכול מבעוד יום? תלמוד לומר בעבר זה – בעבר זה לא אמרתי, אלא בשעה שיש מצה ומרור מנהיים לפניה.

מתחלת עוזדי עבודה זרה היו אבותינו, ועכשו קרבנו המקום לעבדתו, שנאמר: ויאמר יהושע אל-כל-העם, כה אמר ואקח ה' אלהי ישראל: עבר הנهر ישבו אבותיכם מעולם, תרח אבי אברהםوابי נחורה, ויעבדו אלהים אחרים. את-אביכם את-אברהם מעבר הנهر ואולף אותו בכל-ארץ פגעו, ואрабה את-זראעו ואתן לו את- יצחק, ואתן ליצחק את-יעקב ואת-יעשו. ואתן לעשו את-הה שער לרשות אותו, ויעקב ובניו ירדו מצרים.

ברוך שומר הבטחתו לישראל, ברוך הוא. שהקדוש ברוך הוא חשב את-הказ, לעשווות כמו שאמר לאברהם אבינו ברית בין הבתרים, שנאמר: ויאמר לאברהם, ידע תדע כי-יגר יהיה זרעך באرض לא להם, ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה. גם את-הגו אשר יעבדו דון אני ואחרידון יצאו ברכש גדור.

Omitted or abridged Hebrew sections

צא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו: שפרעה לא גור אלא על הזכרים, ולא בקש לעקר את הכל. שנאמר: ארמי אבד אבי, וירד מצרים ויאגר שם במתתי מעט, ויהי שם לגוי גדול, עצום ורב. וירד מצרים – אנויס על פי הדבור. ויאגר שם. מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע במצרים אלא גור שם. שנאמר: ויאמרו אל-פרעה, לגור הארץ לנו, כי אין מראה לצאן אשר לעבדיה, כי כבד הרעב בארץ בנוינו. ועתה ישוב נא עבדיך בארץ גשן. במתתי מעט. כמו שנאמר: בשבעים נפש ירדו אבותיהם מצרים, ועתה שמך ה' אלהיך וכוכבי השמים לרבות. ויהי שם לגוי. מלמד שהיו ישראל מצינים שם. גדול עצום – כמו שנאמר: ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד, ות מלא הארץ אתם. ורב. כמו שנאמר: רבבה צמח השדה נתניה, ותרכי ותגדי ותבא כי עדים, שדים נכנו ושער צפת, ואת ערם ועריה. וא עבר עליה ואראף מתבוססת בדמיה, ואמר לך בדמיה חי, ואמר לך בדמיה חי.

Omitted or abridged Hebrew sections

וירעו אֲתָנוּ מִצְרִים וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה. וַיַּרְעוּ אֲתָנוּ מִצְרִים – בָּמָה שֶׁנְאָמָר: הַבָּה נִתְחַקְּמָה לוֹ פָּנָיְהָ, וַיְהִי כִּי תְקֻרָּא נָהָרָה מִלְחָמָה וַיָּסַף גַּם הוּא עַל שְׂנָאנוּ וְגַלְחָמָם בָּנוּ, וְעַלָּה מִן־הָאָרֶץ. וַיַּעֲנוּנוּ. בָּמָה שֶׁנְאָמָר: וַיִּשְׁמַוּ עַלְיוֹ שְׁרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם. וַיַּבְנֵן עָרִי מִסְׁכָּנוֹת לְפָרָעה. אֲתָפְתָם וְאֲתָרְעַמְסָס.

וַיִּתְנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה. בָּמָה שֶׁנְאָמָר: וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרִים אֲתָבָנִי יִשְׂרָאֵל בְּפֶרַח. וַנַּצְאַק אֱלֹהֵי אֱלֹהֵינוּ, וַיִּשְׁמַע הֵא אֲתָקָלָנוּ, וַיַּרְא אֲתָעֲנָנוּ וְאַתָּעַמְלָנוּ וְאַתָּחַצְנוּ. וַנַּצְאַק אֱלֹהֵי אֱלֹהֵינוּ – בָּמָה שֶׁנְאָמָר: וַיַּהַי בִּימִים הַרְבִּים הָהֶם וַיִּמְתֵּן מֶלֶךְ מִצְרִים, וַיַּאֲנַחַז בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִהָּעֲבֹדָה וִיחַעֲקֹב, וַתַּעַל שְׁועַתְמָן אֱלֹהֵים מִן הָעֲבָדָה.

וַיִּשְׁמַע הֵא אֲתָקָלָנוּ. בָּמָה שֶׁנְאָמָר: וַיִּשְׁמַע אֱלֹהֵים אֲתָנָאָקָתָם, וַיַּכְרֵר אֱלֹהֵים אֲתָבְרִיתָו אֲתָאָבְרָהָם, אֲתָיְצָחָק וְאֲתָיְעָקָב.

וַיַּרְא אֲתָעֲנָנוּ. זוּ פְּרִישׁוֹת דָּרָר אָרֶץ, בָּמָה שֶׁנְאָמָר: וַיַּרְא אֱלֹהֵים אֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּדְעַ אֱלֹהֵים. וְאַתָּעַמְלָנוּ. אלֹוי הַבְּנִים. בָּמָה שֶׁנְאָמָר: כָּל־הַבָּן הַיָּאָרֶה תְּשַׁלְּיכָהוּ וְכָל־הַבָּת תְּחַזֵּן. וְאַתָּחַצְנוּ. זוּ הַדְּמָקָק, בָּמָה שֶׁנְאָמָר: וְגַם־רָאִיתִי אֲתָהָלָחֵץ אֲשֶׁר מִצְרִים לְחַצִּים אֶתְכֶם

Omitted or abridged Hebrew sections

וַיֹּצְאָנוּ ה' מִמְצָרִים בַּיד חִזְקָה, וּבְזָרָע נֶטוּיה, וּבָמֹרָא גָּדֵל, וּבָאֲתּוֹת וּבָמֹפְתִים. וַיֹּצְאָנוּ ה' מִמְצָרִים. לֹא עַל־יְדֵי
מְלָאָה, וֹلֵא עַל־יְדֵי שָׁרֶף, וֹלֵא עַל־יְדֵי שְׁלִיחָה, אֶלָּא קָדוֹש בָּרוּךְ הוּא בְּכֻבּוֹדָו וּבְעָצָמוֹ. שָׁנָאָמָר: וַעֲבָרָתִי בָּאָרֶץ
מִצְרָיִם בְּלִילָה הַזֹּה, וַהֲפִיכִיתִי כָּל־בָּכֹור בָּאָרֶץ מִצְרָיִם מִאָדָם וְעַד בָּהָמָה, וּבָכָל אֱלֹהִים מִצְרָיִם אָעָשָׂה שְׁפָטִים. אַנְיָה
וַעֲבָרָתִי בָּאָרֶץ מִצְרָיִם בְּלִילָה הַזֹּה – אַנְיָה וֹלֵא מְלָאָה; וַהֲפִיכִיתִי כָּל בָּכֹור בָּאָרֶץ מִצְרָיִם. אַנְיָה וֹלֵא שָׁרֶף;

וּבָכָל־אֱלֹהִים אָעָשָׂה שְׁפָטִים. אַנְיָה וֹלֵא הַשְּׁלִיחָה; אַנְיָה ה'. אַנְיָה הוּא וֹלֵא אחר.
בַּיד חִזְקָה. זו הַדָּבָר, כַּמָּה שָׁנָאָמָר: הַגָּה יְהָה הָוֵה בָּמָקוֹן אֲשֶׁר בְּשְׁדָה, בְּסָוסִים, בְּחִמְרִים, בְּגַמְלִים, בְּבָקָר
וּבְצָאן, דָּבָר בְּבָד מְאֹד.

וּבְזָרָע נֶטוּיה. זו הַחֲרָב, כַּמָּה שָׁנָאָמָר: וְחָרָבוֹ שְׁלוֹפה בַּיּוֹן, נֶטוּיה עַל־יְרוּשָׁלַיִם.
וּבָמֹרָא גָּדֵל. זו גָּלוֹי שְׁכִינָה. כַּמָּה שָׁנָאָמָר, אוֹ הַנֶּסֶה אֱלֹהִים לְבוֹא לְקֹחַת לוֹ גּוֹי מְקֹרָב גּוֹי בְּמִשְׁתַּבְעָת
וּבָמֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבַיד חִזְקָה וּבְזָרָע נֶטוּיה וּבָמֹרָאים גָּדוֹלִים כָּל אֲשֶׁר־עָשָׂה לְכָם ה' אֱלֹהֵיכֶם בָּמִצְרָיִם
לְעִינָה.

וּבָמֹפְתִים. זו וּבָאֲתּוֹת. זו הַמִּטְהָה, כַּמָּה שָׁנָאָמָר: וְאֵת הַמִּטְהָה הַזֹּה תִּקְחֶה בְּיַדְךָ, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־בָּו אֶת הַאֲתּוֹת.
הַדָּם, כַּמָּה שָׁנָאָמָר: וְנִתְתַּחַת מִזְבְּחָתִים בְּשָׁמִים וּבָאָרֶץ.

Omitted or abridged Hebrew sections

דם ואש ותימרות עשוין דבר אחר: ביד חזקה שתים, ובזרע נטיה שתים, ובמרא גדל – שתים, ובאותות – שתים, ובמפתחים – שתים.

רבי יוסי הגלילי אומר: מנין אתה אומר שלקו המצריים במצרים עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות? במצרים מה הוא אומר? ויאמרו המצריים אל פרעה: אצבע אלהים הוא, ועל הים מה הוא אומר? וירא ישראל את־היד הגדלה אשר עשה ה' במצרים, ויראו העם את־ה', ויאמינו בי ובמשה עבדו. פמה לך באצבע? עשר מכות. אמרו מעתה: במצרים לך עשר מכות ועל הים לך חמשים מכות. רבי אליעזר אומר: מנין שלם מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים היתה של ארבע מכות? שנאמר: ישלח־בם חرون אפו, עברה חעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. עברה – אחת, חעם – שתים, וצרה – שלש, משלחת מלאכי רעים – ארבע. אמרו מעתה: במצרים לך ארבעים מכות ועל הים לך מאתיים מכות.

רבי עקיבא אומר: מנין שלם מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים היתה של חמיש מכות? שנאמר: ישלח־בם חرون אפו, עברה חעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. חרון אפו – אחת, עברה – שתים, חעם – שלוש, וצרה – ארבע, משלחת מלאכי רעים – חמיש. אמרו מעתה: במצרים לך חמשים מכות ועל הים לך חמשים ומאתים מכות.

Omitted or abridged Hebrew sections

לפיכך אנחנו חיבים להזות, להלל, לשבח, לפאר, לזרום, להדר, לעלה ולקלס למי שעשה לאבותינו ולנו את-כל הנשים האלה: הוציאנו מבעדות לחירות מיגון לשמחה, ומאבל ליום טוב, ומפארה לאור גדול, ומשעבד לגאה. ונאמר לפניו שירה חדשה: הלילה. הללו עבדי ה', הללו את-שם ה'. יהי שם ה' מברך מעטה ועד עולם. ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם ה'. רם על-כל-גויים ה', על השמים בבודו. מי פיי אלהינו המגביה לשפט, המשפيلي לראות בשמיים ובארץ? מקימי מעפר דל, מאשפת ירים אביוון, להושבי עם-נדיבים, עם נדיבי עמו. מושבי עקרת הבית, אם הבנים שמחה. הלילה.

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, אשר גאלנו וגאל את-אבותינו מצרים, והגינו הלילה זהה לאכל-בו מצה ומרור. בן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגינו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבניין עירך ושותים בעבודתך. ונאכל שם מן הζבחים וממן הפסחים אשר יגיע דם על קיר מזבחך לרצון, ונודה לך שיר חדש על גאלתנו ועל פדות נפשנו. ברוך אתה ה', גאל ישראל.

Omitted or abridged Hebrew sections

לא לנו, ה', לא לנו, כי לשמר תן כבוד, על מסדר על אמתה. למה יאמרו הגויים אליה נא אלהיהם. ואלהינו בשמות, כל אשר חפץ עשה. עצביהם בסוף וזכה מעשה ידי אדם. פה להם ולא דברו, עיניהם להם ולא יראו. אזהנים להם ולא ישמעו, אף להם ולא יריחו. ידיהם ולא ימשו, רגליים ולא יהלכו, לא יהנו בגורלם. במויהם יהיו עשייהם, כל אשר בטה בהם. ישראל בטח בי, עזם ומגן הוא. בית אהרון בטחו בי, עזם ומגן הוא. יראי ה' בטחו בי, עזם ומגן הוא.

אהבתני כי ישמעו ה' את קולי תחנוני. כי היטה אזנו לי ובימי אקרא. אפפוני חבל מות ומצרי שאול מצאוני, צרה ויגון אמץ. ובשם ה' אקרא: אנה ה' מלטה נפשי. חנון ה' וצדיק, ואלהינו מرحם. שמר פתאים ה', דלותי ולוי יהושיע. שובי נפשי למנוחיכי, כי ה' גמל עלייכי. כי חלצת נפשי ממות, את עיני מן דמעה, את רגלי מחת. אתה להלך לפנוי ה' בארצות החסמים. האמנתי כי הדבר, אני ענית ממד. אני אמרתי בחפז' כל האדם כזב. מה אשיב לוי כל תגמולוה עלי. כוס ישועות איש ובסם ה' אקרא. נדרי לוי אשלם נגודה נא לכל עמו. יקר בעני ה' הפוטה לחסידיו. אנה ה' כי אני עבדך, אני עבדך בון אמתה, פתחת למוסרי. לך אזבח זבח תודה ובסם ה' אקרא. נדרי לוי אשלם נגודה נא לכל עמו. בחצרות בית ה', בתוככי ירושלים. הלויה.

Omitted or abridged Hebrew sections

מן הימצ'ר קראתי יה, עטני במרקח'ב יה. ה' לי, לא אירא – מה יעשה לי אדם, ה' לי בעזרי ואני אראה בשנאי. טוב לחשות בי מבטח באדם. טוב לחשות בי מבטח בנדייבים. כל גוים סבבוני, בשם ה' כי אAMILם. סבוני גם סבבוני, בשם ה' כי אAMILם. סבוני כדברים, דעכו באש קוצים, בשם ה' כי אAMILם. דחה דחיתני לנפל, ווי עזרני. עז חמרת יה ויהי לי לישועה. קול רנה וישועה באלהלי צדיקים: ימין ה' עשה חיל, ימין ה' רוממה, ימין ה' עשה חיל. לא אמות פי אחיה, ואספר מעשי יה. יסר' יסראני יה, ולמאות לא נתנני. פתחו לי שעריך צדק,ABA בם, אוזדה יה. זה השער לי, צדיקים יבואו בו.

ברוך הבא בשם ה', ברקנוכם מבית ה'. ברוך הבא בשם ה', ברקנוכם מבית ה'. אל ה' ויאר לנו. אסרו חג בעקבתיים עד קרנות המזבח. אל ה' ויאר לנו. אסרו חג בעקבתיים עד קרנות המזבח. אליו אתה ואוזדה, אלה – ארוממה. אליו אתה ואוזדה, אלה – ארוממה. הודה לי כי טוב, כי לעולם חסדו. הודה לך כי טוב, כי לעולם חסדו. יהלופ ה' אלהינו כל מעשיה, וחסידיך צדיקים עושי רצוניה, וכל עמך בית ישראל ברנה יודו ויברכו, ישבחו ויפארו, וירוממו ויעריצו, ויקדישו וימליךו את שמה, מלפננו. כי לך טוב להודות ולשמך נאה לזרם, כי מעולם ועד עולם אתה אל.